

Regeringens proposition

1980/81: 198

om reglering av priserna på fisk, m. m.;

beslutad den 30 april 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om reglering av priserna på fisk under budgetåret 1981/82. Vidare lämnas en redogörelse för regleringen under andra hälften av budgetåret 1980/81. Dessutom läggs fram förslag om fraktstöd för foderfisk från Östersjön.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-04-30

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om reglering av priserna på fisk, m. m.

1 Inledning

Enligt riksdagens bemyndigande beslöt regeringen den 18 december 1980 om prisregleringen på fisk under första halvåret 1981. Statens jordbruksnämnd hade dessförinnan i skrivelse den 19 november 1980 inkommit med förslag angående regleringen. Nämndens skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Regeringen uppdrog den 23 december 1980 åt jordbruksnämnden att, efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation, avge förslag beträffande prisregleringen på fisk under budgetåret 1981/82. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i de av riksdagen år 1978 beslutade allmänna riktlinjerna för fiskeripolitiken och riktlinjerna för prisregleringen på fisk samt med beaktande av det förslag som lagts fram av Arbetsgruppen för prisreglering på fisk m. m. i rapporten (Ds Jo 1979: 14) Prisregleringen på fisk – normprissystemets tekniska utformning. Nämnden borde även avge förslag till disposition av medel ur prisregleringskassan för fisk för att bestrida kostnader för utsättning av laxfisk och ål.

Jordbruksnämnden har i skrivelse den 8 april 1981 inkommit med sina förslag med anledning av uppdraget. Nämndens skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Sveriges fiskares riksförbund har i skrivelse den 29 juni 1979 anhållit om att ett fraktstöd införs för foderfisk från Östersjön. Efter remiss har yttrande över förbundets skrivelse avgetts av statens jordbruksnämnd efter samråd med fiskeristyrelsen. Förbundet har därefter inkommit med ytterligare en skrivelse.

I prop. 1980/81: 100 (bil. 13 s. 72) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1981/82 beräkna till Prisreglerande åtgärder på fiskets område ett förslagsanslag av 1 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Reglering av priserna på fisk m. m.

2.1.1 Reglering av priserna på fisk t. o. m. den 30 juni 1981

De nuvarande formerna för prisregleringen på fisk innebär att regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening, fastställer minimipriser på viktigare fiskslag. Den fisk som inte kan säljas till lägst minimipris övertas av föreningen. För fisk som övertagits betalar föreningen ett garantipris som normalt är något lägre än minimipriset.

Förutom genom minimi- och garantipriser kan prisstöd lämnas i form av pristilllägg, prisutjämningsbidrag och regionalt fraktsöd.

Prisregleringen finansieras med medel ur prisregleringskassan för fisk. Till prisregleringskassan förs prisreglerings- samt införsel- och utförselavgifter på fisk m. m. Prisregleringsavgift tas ut på svenskfångad saltvattensfisk och på importfisk av motsvarande slag med stöd av lagen (1974: 226) om prisreglering på fiskets område. Avgiften är fr. o. m. år 1981 högst 6% av inköpspriset resp. av importvärdet.

Vidare utgår f. n. särskilda pristilllägg på fisk. De särskilda pristilläggen bekostas under innevarande budgetår med medel ur prisregleringskassan. Dessutom får under budgetåret medel ur Svensk fisks konjunkturutjämningsfond användas för att bekosta de särskilda pristilläggen.

Riksdagen beslöt år 1978 om nya riktlinjer för prisregleringen på fisk (prop. 1977/78: 112, JoU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 272). Enligt riksdagens beslut skulle de nya riktlinjerna för prisregleringen kunna tillämpas tidigast fr. o. m. budgetåret 1979/80. På förslag från Sveriges fiskares riksförbund uppsköts dock införandet. En särskild arbetsgrupp, Arbetsgruppen för prisreglering på fisk m. m., avgav i december 1979 förslag till den tekniska utformningen av det nya prisregleringssystemet. I prop. 1979/80: 169 om reglering av priserna på fisk m. m. redovisades arbetsgruppens förslag och de ställningstaganden som då kunde göras med utgångspunkt i riksdagens principbeslut år 1978.

För första hälften av budgetåret 1980/81 föreslog jordbruksnämnden efter överläggningar med parterna att de dittills tillämpade grunderna för prisreglering övergångsvis skulle få tillämpas. Riksdagen beslutade i enlighet härmed (prop. 1979/80: 169, JoU 1979/80: 46, rskr 1979/80: 365). Samtidigt bemyndigades regeringen att besluta om prisregleringen på fisk under andra hälften av budgetåret 1980/81 sedan jordbruksnämnden avgivit förslag härom efter överläggningar hösten 1980.

Överläggningarna ledde inte till sådant resultat att det nya prisreglerings-systemet (normprissystemet) kunde träda i kraft den 1 januari 1981. Regeringen beslöt därför den 18 december 1980 om en ytterligare förlängning av gällande prisregleringssystem.

Regeringens beslut, som avser perioden den 1 januari – den 30 juni 1981, innebär att Svensk fisk från prisregleringskassan för fisk tillförs 17 milj. kr. för att bestrida kostnaderna för prisregleringen på fisk m. m. Vad gäller särskilda pristillägg har regeringen beslutat att sammanlagt 20 milj. kr. får användas för detta ändamål. Härav skall 15,5 milj. kr. avse medel ur prisregleringskassan för fisk och högst 4,5 milj. kr. medel ur stiftelsen Svensk fisks konjunkturutjämningsfond. Jordbruksnämnden har att fastställa storleken av de särskilda pristilläggen.

Det ankommer på Svensk fisk att inom ramen för direktiv som ges av jordbruksnämnden fastställa minimi- och garantipriser på fisk liksom att besluta om övriga stödåtgärder inom ramen för den löpande verksamheten.

2.1.2 Reglering av priserna på fisk regleringsåret 1981/82

Statens jordbruksnämnd har efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen nått en överenskommelse om prisregleringen på fisk under perioden den 1 juli 1981–den 30 juni 1982. Regleringen föreslås ske i enlighet med det nya system för prisreglering på fisk, det s. k. normprissystemet, som antagits genom 1978 och 1980 års riksdagsbeslut.

Jag vill erinra om vissa huvuddrag i riksdagens beslut år 1978 om allmänna riktlinjer för fiskeripolitiken och för prisregleringen på fisk (prop. 1977/78: 112, JoU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 272). I beslutet anges som målsättning bl. a. att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard liksom trygghet i arbetet samtidigt som konsumenterna erbjuds fisk av god kvalitet till rimliga priser.

Riksdagsbeslutet innebär också att fiskets organisationer ges möjlighet att överlägga med statens jordbruksnämnd och konsumentdelegationen om en prisnivå för fisk så avvägd att den i princip ger fisket kompensation för ökade kostnader och fiskarna en rimlig ersättning för sitt arbete. Härigenom får fisket också en i princip motsvarande ställning som jordbruket har haft sedan lång tid.

Formerna för det nya prisregleringssystemet innebär i huvudsak att normpriser och normkvantiteter för olika fiskslag fastställs av statsmakterna efter förslag av jordbruksnämnden. Nämndens förslag föregås av de överläggningar som jag nyss har berört.

Regleringen sker bl. a. genom utbetalande av pristillägg och överskottspriser.

Riksdagen beslutade år 1980 om de allmänna riktlinjerna rörande den tekniska utformningen av normprissystemet i huvudsaklig överensstämmelse med den tidigare nämnda arbetsgruppens förslag (prop. 1979/80: 169, JoU 1979/80: 46, rskr 1979/80: 365). Jag vill också erinra om huvuddragen i detta beslut.

Prisregleringen läggs på avräkningsprisedet, dvs. det led där fiskarens egen försäljning sker. För att ett korrekt pristillägg skall kunna beräknas måste bl. a. förstahandsmottagarna av fisk tillämpa avräkningspriser som är jämförbara sinsemellan och dessutom med normpriset. Detta medför att förstahandsmottagarna av fisk måste ändra nu tillämpade avräkningsrutiner. Arbete har pågått med att ändra avräkningsrutinerna och man kan räkna med att samtliga berörda förstahandsmottagare kommer att ha fungerande avräkningssystem när normprissystemet börjar tillämpas.

Pristilläggets storlek beslutas av jordbruksnämnden för en regleringsperiod om fyra till fem veckor. Vid sitt beslut har nämnden att ta hänsyn till uppnått avräkningspris (s. k. jämförelsepris), som utgör ett genomsnitt för hela landet, samt prisrörelser kring normpriset och de pristillägg som utgått under tidigare regleringsperioder.

Pristillägget skall inte motsvara hela skillnaden mellan jämförelsepris och normpris. Frågan om storleken av den andel av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris som bör utgå i pristillägg tas upp i överläggningar mellan parterna. Beräkningen av jämförelsepris och utbetalning av pristillägg görs av Svensk fisk.

Uppgifter om avräkningspriser samlas in från större förstahandsmottagare och för varje regleringsperiod beräknas ett vägt genomsnittligt avräkningspris för varje normprisreglerat fiskslag eller grupp av fiskslag. Pristillägg fastställs efter varje regleringsperiod och utbetalas direkt till fiskaren/fiskelaget för pristilläggsberättigade kvantiteter under regleringsperioden.

En lägsta prisnivå skall som hittills upprätthållas för den fisk som säljs på marknaden. Fisk som inte kan säljas till lägstapris skall övertas av Svensk fisk. För dessa överskott betalar föreningen ett s. k. överskottspris.

För att tillgodose konsumentintresset skall prisdämpande åtgärder kunna vidtas om priserna överstiger fastställt normpris. Uttag av exportavgift samt sänkning eller borttagande av prisreglerings- och införselavgifterna är därvid de metoder som har störst praktisk betydelse vid sidan av kvantitativ reglering av exporten.

När det gäller dispositionen av de medel som ställs till Svensk fisks förfogande innebär riksdagens beslut följande. Statsmakterna fastställer på förslag av jordbruksnämnden en medelsram för prisregleringen under budgetåret. Jordbruksnämndens förslag till medelsram skall utöver ramens totala storlek innefatta förslag om uttag av prisregleringsavgift samt till-

delning av medel ur prisregleringskassan och konjunkturutmätningsskassan. Inom medelsramen får Svensk fisk täcka de totala kostnaderna för regleringen, dvs. för pristillägg, inlösen av överskott samt för administration och upplysningsverksamhet. Utöver den angivna medelsramen får föreningen för att täcka de totala kostnaderna för prisregleringen även använda de räntor som flyter in på föreningens och konjunkturutmätningsskassans medel. I den mån de medel som på angivet sätt ställts till föreningens förfogande inte förslår för att täcka kostnaderna för prisregleringen under ett regleringsår får föreningen vid oförutsedda behov ta i anspråk medel ur konjunkturutmätningsskassan intill högst en fjärdedel av skassans behållning. Jordbruksnämnden får medge att mer än en fjärdedel förbrukas.

Fisk som övertas av Svensk fisk som överskott försäljs av föreningen. Vissa medel utöver marknadsintäkterna kan disponeras av föreningen för inlösen av överskotten från fiskaren/fiskelaget. Ifrågakvarande medel anges som en delram inom den totala medelsramen och skall utgöra grund för föreningens överväganden om överskottspriser under det kommande regleringsåret.

Jag övergår nu till att behandla jordbruksnämndens förslag till prisreglering för budgetåret 1981/82.

Sillpriserna har under senare år påverkats framför allt av den bristsituation som uppstod utomlands i och med att sillfisket i Nordsjön först starkt begränsades och sedan i det närmaste upphörde. De höga sillpriserna tillsammans med brist på sill har medfört att konsumtionen i Västeuropa delvis inriktats mot andra fiskslag, vilket i sin tur har medfört fallande sillpriser. En annan orsak till prisnedgången på sill är att Canada har exporterat mycket betydande kvantiteter sill till den europeiska marknaden. Genom att sillfisket har stor betydelse inom det svenska fisket och f. n. över två tredjedelar av den svenska sillfångsten exporteras, bestämmer den internationella marknaden i hög grad priserna till svenska fiskare.

Marknadsbildningen våren 1981 för sill är osäker. Priserna på exportmarknaderna är låga och någon prishöjning kan knappast förväntas innevarande budgetår. I sin prognos för marknadspriserna för budgetåret 1981/82 har jordbruksnämnden antagit att marknadspriset kommer att förbättras och att marknadspriserna sannolikt kommer att vara högre än genomsnittet för år 1980. Ett betydande fiske i Nordsjön av sill och/eller ökad export från Canada skulle dock enligt nämnden sannolikt medföra lägre marknadspriser än de prognostiserade.

Även avräkningspriserna på torsk ökade under senare delen av 1970-talet. Torskpriserna är beroende av bl. a. priserna för frysta torskfiléer på den internationella marknaden. Härvid har USA-marknaden stor betydelse för prisbildningen. Liksom för sill har tillgången på torsk minskat i Nordsjön och Atlanten. Denna bristsituation har pressat priserna uppåt, men samtidigt har det kanadensiska torskfisket ökat och förser numera

USA med en betydande del av dess behov. Detta har fått en prissänkande effekt på den europeiska marknaden. I jordbruksnämndens prisprognos antas att marknadspriset 1981/82 kommer att ligga något högre än såväl år 1979 som år 1980.

En viss ökning av avsättningen av fisk på den inhemska marknaden kan antas uppstå som en följd av minskade livsmedelssubventioner. För sill där exporten är helt dominerande för avsättningen torde dock en ökad inhemsk konsumtion endast få marginell betydelse för den totala avsättningen.

Regleringsekonomi är f. n. god. Behållningen i prisregleringskassan för fisk kan beräknas uppgå till ca 39 milj. kr. vid utgången av innevarande regleringsår. Konjunkturutmätningens fondens behållning kan vid samma tidpunkt beräknas uppgå till ca 47 milj. kr. Sistnämnda prognos är dock osäker och kan behöva justeras om marknadsläget för sill och torsk ytterligare skulle försämrats.

Jordbruksnämnden föreslår att normprissystemet börjar tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1981. Med hänsyn bl. a. till att normprissystemet inte prövats i praktiken kan enligt nämnden oförutsedda problem uppstå. Nämnden har därför utgått från att det förslag som lagts fram får ses som ett försök som inte behöver vara bindande för framtiden. Nämnden anför vidare att parterna har enats om en kontrollstation i slutet av år 1981. Vid denna bör dock inga principiella ändringar av uppgörelsens innebörd göras.

Jordbruksnämnden föreslår att följande normpriser fastställs.

Fiskslag/normprisgrupp	Normpris (kr./kg)
Sill/strömning, stor	2: 70
Sill/strömning, liten	1: 95
Torsk	3: 51
Kokräka	27: 00
Övriggrupp I ¹	4: 65
Övriggrupp II ²	5: 75
Övriggrupp III ³	11: 55
Övriggrupp IV ⁴	2: 35

¹ I övriggrupp I ingår gräsej, vitling, sandskädda och pigghaj.

² I övriggrupp II ingår kolja, rödspotta, havskatt och lyrtorsk.

³ I övriggrupp III ingår kummel, rödtunga och bergtunga.

⁴ I övriggrupp IV ingår lubb, skrubba och horngädda.

För det fall ett svenskt storbackefiske efter långa kommer till stånd under säsongen 1981 innebär överenskommelsen att normpriserna för övriggrupperna sänks med belopp i kr. per kg motsvarande ett totalbelopp på 0,3 milj. kr.

För sill/strömning föreslås att normkvantiteten sätts till 88 000 ton för regleringsåret. Någon normkvantitet föreslås inte för andra fiskslag. Pristillägg bör utgå med belopp motsvarande 75% av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Tillägg bör utgå endast för de kvantiteter som sålts

till minst lägstapris. Övriga kvantiteter övertas av Svensk fisk till överskottspris. Detta pris föreslås utgöra för sill/strömming högst 60% och för torsk högst 70% av resp. lägstapris i den s.k. lägre serien. För övriga fiskslag föreslås överskottspriset på motsvarande sätt utgöra högst 80% av lägstapriset.

För fiskslag för vilka normpris nu inte fastställs föreslås särskilda stödåtgärder i likhet med vad som nu gäller. För råråka, makrill, storbackelånga och viss sötvattensfisk föreslås således ett system med fasta pristillägg. För makrill bör dessutom gälla ett minimi- och garantiprissystem. I fråga om sötvattensfisk innebär förslaget en kraftig uppräknings av stödet. Nämnden föreslår vidare att det regionala fraktstödet på ostkusten bibehålls och ökas. För att klara de förutsebara tillfälliga problemen bör Svensk fisk efter nämndens bemyndigande få genomföra lämpliga åtgärder.

För den löpande verksamheten föreslås Svensk fisk tillföras 60,9 milj. kr. ur prisregleringskassan för fisk, varav beräknas för pristillägg 50,5 milj. kr., för överskottshantering 6 milj. kr. och för övriga åtgärder 4,4 milj. kr. Kostnaderna för Svensk fisk administration inkl. marknadsfrämjande åtgärder och upplysningsverksamhet bör få täckas genom de ränteintäkter som uppkommer hos föreningen eller konjunkturutjämningsfonden. I den mån dessa medel inte räcker till bör erforderligt medelsbehov få täckas genom särskilt uttag ur fonden.

Jag biträder de förslag i fråga om prisregleringen på fisk under budgetåret 1981/82 och den tekniska tillämpningen av systemet som jordbruksnämnden har lagt fram efter överläggningar med parterna. Detta innebär således att normprissystemet kan börja tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1981 och att de föreslagna normpriserna fastställs att gälla regleringsåret 1981/82. Vad gäller den kontrollstation i slutet av år 1981 som parterna enats om bör inga principiella ändringar av uppgörelsens innebörd få göras.

Vid särskilda behov bör Svensk fisk liksom hittills få disponera högst en fjärdedel av behållningen i konjunkturutjämningsfonden för den löpande verksamheten. Liksom hittills bör jordbruksnämnden få medge att mer än en fjärdedel av fonden får förbrukas. Fondens behållning bör dock inte utan regeringens särskilda medgivande få understiga 20 milj. kr.

Det ankommer på Svensk fisk att inom ramen för direktiv som ges av jordbruksnämnden fastställa lägstapriser och överskottspriser för normprissatta fiskslag liksom att besluta om övriga stödåtgärder inom ramen för den löpande verksamheten. Jordbruksnämnden bör få meddela närmare bestämmelser om pristilläggen och om hur utbetalning av pristilläggen skall ske.

Medel som anslagits ur prisregleringskassan för fisk till prisregleringen och som inte tas i anspråk under perioden bör få tillföras Svensk fisk konjunkturutjämningsfond.

Till prisregleringskassan för fisk bör liksom under innevarande år föras över högst 1 milj. kr. av de fettvaruavgifter som tas ut vid härdning av

sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som beräknas restitueras vid export.

Medel ur prisregleringskassan för fisk bör även under nästa budgetår få användas för andra ändamål än som förut angetts, om regeringen anser det påkallat vid akuta svårigheter inom fisket.

Jordbruksnämnden föreslår att 2,5 milj. kr. ur prisregleringskassan för fisk, i likhet med vad som skett under tidigare budgetår, anslås för utsättning av laxfisk och ål under budgetåret 1981/82. Jag biträder förslaget. Den närmare användningen av medlen bör få beslutas av regeringen efter förslag av fiskeristyrelsen.

De förslag som jag här fört fram innebär att 60,9 milj. kr. tas i anspråk ur prisregleringskassan för prisreglering under budgetåret 1981/82 samt 2,5 milj. kr. för utsättning av laxfisk och ål. Med den höjning av prisregleringsavgiften som regeringen beslutade den 18 december 1980 kan inkomsterna av avgiftsmedel och räntor på kassans medel beräknas uppgå till ca 55 milj. kr. under ett helt budgetår. Detta skulle innebära att ca 9 milj. kr. av fonderade medel får tas i anspråk ur prisregleringskassan för fisk.

2.2 Fraktstöd för foderfisk från Östersjön

Vid möte i Warszawa hösten 1979 med fiskerikommissionen för Östersjön föreslog Sverige ett förbud mot dumpning av sill/strömming i Östersjön. Bakgrunden till förslaget var att en hel del kvantiteter sill/strömming kastas överbord i samband med det ökade fisket i Östersjön. Detta innebär ett slöseri med en naturresurs. Dumpningen genomförs huvudsakligen av fiskare som inriktar sig på att tillvarata främst fångster av större storlekar, som betingar ett högt pris.

Förslaget om dumpningsförbud antogs i kommissionen. För Sveriges del avser fiskeristyrelsen att sätta förbudet i kraft den 1 juli 1981.

I skrivelse till regeringen den 29 juni 1979 har Sveriges fiskares riksförbund tagit upp frågan om ett fraktstöd för foderfisk från Östersjön. Förbundet anför att bl. a. den mindre sill som fångats inte har gett önskvärd lönsamhet. Utöver avsättning till konsumtion kan avsättning också ske för produktion av fiskmjöl och olja. Inte heller denna avsättning har enligt förbundet varit lönsam under senare år.

En stor del av vårt behov av fiskmjöl och olja täcks genom import. I Sverige finns endast en fabrik för framställning av dessa produkter. Denna är belägen på Ångholmen i Tjörns kommun och ägs av Svenska västkustfiskarnas centralförbund. I fråga om marknadssituationen har förbundet anført att liten tillförsel av råvaror och låga försäljningspriser på produkterna har lett till en bekymmersam ekonomisk situation för företaget. En nedläggning skulle innebära att det svenska fisket blir helt beroende av dansk industri när dumpningsförbudet införs samt att hela behovet av fiskmjöl och olja måste importeras. Det betyder även sysselsättningsproblem i en bygd, där det är svårt att finna ersättningsindustri.

Förbundet föreslår därför att ett fraktstöd för foderfisk från Östersjön införs. Fraktstödet bör enligt förbundet utgå med minst 15 öre per kg. Förbundet har i en senare skrivelse föreslagit 17 öre per kg, dvs. hela den beräknade fraktkostnaden. Man kan förvänta att avsättningen till konsumtion av de mindre storlekarna som fiskas i Östersjön minskar och att en större del av framtida kvoter måste användas för foder och oljeframställning. Enligt förbundet finns anledning förmoda att marknadsläget för foderfisk kan förbättras och att fraktstödet så småningom kan avvecklas.

Jordbruksnämnden har efter samråd med fiskeristyrelsen avgett yttrande över skrivelsen samt bifogat en skrivelse från regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening.

Jordbruksnämnden finner det motiverat att införa ett dumpningsförbud eftersom det måste anses vara angeläget att de resurser som tas upp ur havet tas tillvara. Jordbruksnämnden anser också att det är angeläget att fiskmjölsfabriken på Ängholmen kan fortsätta sin verksamhet, inte minst med tanke på fiskets framtida avsättningsbehov, då marknadssituationen för konsumtionssill kan bli besvärlig. Fiskmjölsfabriken baserar sin råvarutillförsel praktiskt taget helt på leveranser av skrapfisk från västkustfartyg. Skrapfiskfångster från fartyg hemmahörande på ost- och sydkusten avsätts i allt väsentligt till djurföda m. m. på resp. kuststräcka.

Enligt nämnden är det svårt att bedöma hur stora kvantiteter som skulle kunna bli aktuella för ett eventuellt fraktstöd vid införandet av ett dumpningsförbud. Nämnden uppskattar att inslaget av sill/strömning av de minsta storlekarna utgör upp emot ca 35 % av de fångster som tas i berörda delar av Östersjön. Det torde emellertid enligt nämnden inte vara realistiskt att räkna med att all fångst av dessa storlekar som förs iland av västkustbåtar på ostkusten kommer att gå som råvara till Ängholmsfabriken.

Om stöd införs bör det enligt jordbruksnämndens mening tidsbegränsas. Stödet bör enligt nämnden endast omfatta de fångster som har en direkt anknytning till ett dumpningsförbud i Östersjön. Ett riktat fiske efter foderfisk bör således undantas. Förbud mot riktat fiske efter industrifisk råder för övrigt i Östersjön. Stöd bör utgå endast för den sill/strömning som fångats i och förts iland vid kusten av Östersjön och som levererats till fiskmjölsfabriken på Ängholmen. Systemets tillämpning underlättas av att endast en fångstmottagare är aktuell. Denna skulle lämna de fångstuppgifter som Svensk fisk behöver för att betala ut prisstödet direkt till stödberättigade fiskare. Föreningen har under hand accepterat en sådan upplägning.

Jordbruksnämnden har inte tagit ställning till frågan om storleken av ett eventuellt stödbelopp i öre per kg.

I fråga om finansieringen av ett fraktstöd erinrar nämnden om att enligt de nuvarande av statsmakterna fastställda riktlinjerna är fiskprisregleringen begränsad till att avse konsumtionsfisk. Därvid har också i princip

gällt att stödåtgärder ansetts kunna omfatta endast sådana fiskslag som belagts med prisregleringsavgift. För foderfisk utgår ej någon regleringsavgift.

Svensk fisk är i princip positiv till att någon form av stöd lämnas till fiskare för vissa råvaror som bearbetas av den svenska fiskmjölsfabriken. Förutsättningar för ett sådant stöd bör enligt Svensk fisk vara dels att stödet maximeras genom ett tidsbegränsat totalbelopp och genom en maximerad ersättning i öre per kg, dels att stödet ges för sill, strömming och skarpsill som erhålls som bifångster, dels slutligen att stödet inte sätts så att handelns och industrins möjligheter att erhålla råvara hindras, försvåras eller fördyras.

För egen del anser jag att ett frakttöd för foderfisk från Östersjön i nuvarande läge är motiverat. Det dumpningsförbud som fiskeristyrelsen avser att införa fr. o. m. den 1 juli 1981, och som har sin grund i en internationell överenskommelse, syftar till att ta tillvara en naturresurs. Det bör dock undvikas att yrkesfisket genom förbudet åsamkas påtagliga ekonomiska förluster.

Jag anser liksom jordbruksnämnden att stödet endast bör omfatta fångster som har en direkt anknytning till dumpningsförbudet av sill/strömming i Östersjön. Stöd bör således utgå endast för fodersill som utgör bifångst vid konsumtionsfiske och som fångats i och förts iland vid den svenska östersjökusten samt levererats till fiskmjölsfabrik på västkusten. Stödet bör lämnas i öre per kg och utbetalas av Svensk fisk direkt till stödberättigade fiskare på samma sätt som föreningen nu utbetalar de särskilda pristilläggen.

Bidraget bör enligt min mening utgå med högst tolv öre per kg. Av jordbruksnämndens yttrande framgår att den fångstmängd som kan bli aktuell för frakttöd är svår att beräkna. Av yttrandet liksom av riksförbundets framställning framgår också att det finns skäl att anta att behovet av bidrag är temporärt.

Under budgetåret 1981/82 bör bidrag enligt min mening utgå med sammanlagt högst 1 milj. kr. från förslagsanslaget Bidrag till fiskets rationalisering m. m. under tionde huvudtiteln. Anslaget bör därför räknas upp med motsvarande belopp.

Det ankommer på regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, på statens jordbruksnämnd att meddela de särskilda föreskrifter som behövs för bidraget. Fråga om bidrag vid frakt av foderfisk från Östersjön bör prövas av Svensk fisk.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att för tiden intill den 1 juli 1982 reglering av priserna på fisk m. m. jämte vad därmed hänger samman samt användningen av medel får ske enligt de grunder som jag har förordat i det föregående.
2. godkänna de av mig förordade grunderna för bidrag vid frakt av foderfisk från Östersjön.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

4 Anslagsfrågor för budgetåret 1981/82

TIONDE HUVUDTITELN

E. Fiske

E 8. Bidrag till fiskets rationalisering m. m.

Riksdagen har under förevarande rubrik för budgetåret 1981/82 anvisat ett förslagsanslag av 6 milj. kr. (prop. 1980/81: 100 bil. 13 s. 67, JoU 1980/81: 18, rskr 1980/81: 207).

Mot bakgrund av vad jag tidigare har anfört om ett fraktstöd för foderfisk från Östersjön bör under detta anslag tillföras 1 milj. kr. för detta stöd.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1981/82 statsbidrag beviljas till fiskets rationalisering med sammanlagt högst 6 000 000 kr.,
2. till *Bidrag till fiskets rationalisering m. m.* för budgetåret 1981/82 utöver redan anvisat förslagsanslag anvisa ytterligare 1 000 000 kr.

E 16. Prisreglerande åtgärder på fiskets område

1979/80 Utgift	23 951 769
1980/81 Anslag	1 000
1981/82 Förslag	1 000

I det föregående har jag redovisat mina ställningstaganden till prisregleringen på fisk under budgetåret 1981/82. Dessa innebär att regleringen i sin helhet finansieras med medel ur prisregleringskassan för fisk och ur

Svensk fisks konjunkturutmättningsfond. Anslaget bör föras upp med 1 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Prisreglerande åtgärder på fiskets område* för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga I

STATENS JORDBRUKSNÄMND

1980-11-19

DNR 301-1795/80

FÖRSLAG TILL PRISREGLERANDE ÅTGÄRDER
PÅ FISKETS OMRÅDE 1 JANUARI - 30 JUNI
1981, M M

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Förhandlingsuppdraget
 - 2 Fångstutvecklingen under 1970-talet
 - 3 Nämndens utgångspunkter
 - 4 Inkomstmål och inkomstutveckling
 - 5 Marknadsbedömning
 - 6 Finansieringsläget
 - 7 Delegationernas förslag
 - 8 Förslag till normpriser m m. för perioden
1 januari - 30 juni 1981
 - 8.1 Normpriser
 - 8.2 Normkvantitet
 - 8.3 Pristillägg
 - 8.4 Särskilda medel för överskott
 - 8.5 Särskilda stödåtgärder
 - 8.6 Kostnaderna för regleringen
 - 9 Bemyndigande
 - 10 Prisregleringen under regleringsåret
1981/82
-
- Bilaga 1 Fiskarnas inkomstförhållanden samt jämförelser
med andra grupper
 - Bilaga 2 Tabeller utvisande inkomstspridningen
 - Bilaga 3 Konsumentdelegationen angående fiskpris-
regleringen under första halvåret 1981
 - Bilaga 4 Sveriges fiskares riskförbund ang pris-
regleringar på fisk under första halv-
året 1981
 - Bilaga 5 Förslag till normpriser för första
halvåret 1981
 - Bilaga 6 Reservation av ledamoten J Eriksson

STATENS JORDBRUKSNÄMND

1980-11-19

Dnr 301-1796/80

Regeringen
Jordbruksdepartementet

Statens jordbruksnämnd med förslag till reglering av priserna på fisk m m under perioden 1 januari - 30 juni 1981

6 bilagor¹

1. Förhandlingsuppdraget

Regeringen har i beslut den 13 december 1979 uppdragit åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag beträffande prisregleringen på fisk under budgetåret 1980/81. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i de av riksdagen år 1978 beslutade allmänna riktlinjerna för fiskeripolitiken och riktlinjerna för prisregleringen på fisk samt med beaktande av det förslag som framlagts av arbetsgruppen för prisreglering på fisk m m. Enligt uppdraget kunde nämnden föreslå - om så befanns lämpligt - att de hittills tillämpade formerna för prisregleringen övergångsvis fick tillämpas längst t o m den 31 december 1980. I enlighet med beslutet lämnade nämnden i skrivelse till regeringen den 27 februari 1980 förslag till prisreglerande åtgärder på fiskets område för perioden 1 juli - 31 december 1980. Förslaget innebar en förlängning av dittills tillämpade former för regleringen och att tillämpningen av normprissystemet fick anstå i avvaktan på ytterligare överläggningar mellan parterna avseende tiden efter den 31 december 1980.

Överläggningarna har pågått vid fem tillfällen under tiden 2 september - 7 november 1980. Underlag för överläggningarna har tagits fram i en särskild förhandlingsberedning med experter från jordbruksnämnden, konsumentdelegationen, fiskets förhandlingsdelegation och regleringsforeningen Svensk fisk. Parterna har under överläggningarna framlagt olika bud som för tiden 1/1 - 30/6 1980 beräknades kosta ca 20 milj kr enligt konsumentdelegationens bud resp 75 milj kr enligt budet från fiskets förhandlingsdelegation. Då det konstaterades vid överläggningarna att parterna ej var beredda att väsentligt modifiera nämnda bud beslöt nämnden lägga ett eget förslag kostnadsberäknat till ca 37 milj kr. Detta förslag förkastades senare av de båda delegationerna. Nämnden och delegationerna konstaterade i detta läge att möjligheten till en uppgörelse ej förelåg och att fortsatta överläggningar inte var meningsfyllda.

Det förslag beträffande normpriser och normkvantiteter m m för perioden 1 januari - 30 juni 1981 som nämnden härmed överlämnar har således inte biträtts vare sig av fiskets förhandlingsdelegation eller nämndens konsumentdelegation.

¹ Här uteslutna.

2. Fångstutvecklingen under 1970-taletSillfisket

I början av 1970-talet befann sig sillfisket på västkusten i en strukturkris. De nyetableringar som skedde under 1950- och 1960-talen, med sikte på framför allt direktlandningar av sill i utlandet, hade dock till stor del avvecklats på grund av sviktande lönsamhet. Under åren 1973 - 74 steg sillpriserna och fiskets ekonomi förbättrades. Beroendet av export av sill genom direktlandningar hade minskat men var ännu 1974 betydande med en andel på 75%. Mot slutet av år 1974 sjönk priserna på flertalet fiskeslag och en ny fiskekris uppkom. Särskilda statliga stödåtgärder infördes därför bl a i form av pristillägg. Krisen blev dock tämligen kortvarig och förbyttes redan mot slutet av 1976 i en utpräglat högkonjunktur som fortsatte innemot decenniets slut.

På de övriga kuststräckorna synes etableringarna inom fisket under 1950- och 1960-talen inte ha ökat nämnvärt utan snarare minskat. Fångsterna förblev nämligen relativt oförändrade år från år. Framför allt försörjde man hemmamarknaden med färsk och i viss mån beredd fisk. Den konjunkturella påverkan, styrd av utbuds- och efterfrågeförhållandena utomlands, var därför begränsad. Under 1970-talet har dock denna bild ändrats genom att sillfisket har ökat. På såväl ost- som sydkusten var man vid utgången av 1970-talet betydligt mer beroende av att kunna avsätta sillen/strömmingen utomlands än man var vid början av decenniet.

Minskningen av västkustfiskarnas sillfångster fortsatte fram till 1974-75 då ca 35 000 ton per år fångades. Under påverkan av den starka prisuppgången ökade herefter fångsterna. Mot slutet av decenniet uppgick västkustfiskarnas fångstmängd till 65 000 ton (år 1979), vilket översteg 1970 års fångst med 5 000 ton.

De ökade fångsterna av sill på samtliga kuststräckor har delvis kunnat ske genom att fiskeinriktningen ändrats samt att fisket fortgående har rationaliserats genom bl a förbättrad fångstteknik hos etablerade fiskeföretag. Även nyetableringar har kommit till stånd.

Att sillfisket i Sverige på nytt ökade starkt mot slutet av 1970-talet beror främst på att prisutvecklingen internationellt var gynnsam till följd av först starka begränsningar och senare formellt stopp för sillfiske i Nordsjön.

Ett ökat utbud av sill på europamarknaden från bl a Canada tillsammans med ökat intresse för andra fiskeslag som ersätter sill har under senaste året medfört fallande sillpriser. Med det ökade utlandsberoende som skett inom svenskt fiske under 1970-talet kan den lägre internationella prisnivån för sill bedömas leda till svårigheter för svenskt sillfiske. Sillfångsterna uppgick åren 1975-76 till ca 80 000 ton och ökade till 122 000 ton år 1979. Värdet av sillfångsterna uppgick år 1979 till 230 Mkr, vilket motsvarar 53% av hela fångstvärdet nämnda år. Fångstkvantiteten sill motsvarar 64% av den totala fångstmängden fisk på 191 000 ton.

Dvriqt fiske

Andra viktigare fisken är fiske efter torskfisk, räka och foderfisk. Fångstutvecklingen för särskilt torskfisk och foderfisk har visst samband med utvecklingen av sillfisket, eftersom samma fartygsbestånd i viss mån används.

Foderfiskfångsterna uppgick till mer än 100 000 ton i början av decenniet men sjönk sedan kraftigt. År 1979 fiskades endast 27 000 ton foderfisk. En uppgång kan noteras under 1980.

Fisket efter torskfisk har varierat under 1970-talet. Den lägsta fångsten noteras för år 1978 då mindre än 20 000 ton fångades. Under 1979 och 1980 har dock skett kraftiga ökningar av fångsterna som dock till betydande del fick exporteras. Enligt planer skall i framtiden en betydligt större del av torskfångsterna än hittills kunna tas omhand inom landet för beredning till fryst torskfilé.

Fisket efter räka uppgick i början av decenniet till 2 500 à 3 000 ton per år. De sista åren på 1970-talet hade fångsterna sjunkit till under 2 000 ton per år.

3. Nämndens utgångspunkter

Nämnden har vid utformningen av sitt förslag som utgångspunkt haft de allmänna fiskeripolitiska mål som riksdagen uppställt (prop 1977/78:112, JoU 1977/78:23, rskr 1977/78:272). Dessa omfattar ett inkomstmål, ett konsumentpolitiskt mål, ett produktionsmål, ett effektivitetskrav och ett regionalpolitiskt mål.

Inkomstmålet, som i propositionen inte närmare preciserats, innebär att med statliga insatser skall eftersträvas sådana villkor för fisket att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard. Enligt propositionen innebär inkomstmålet självfallet inte någon inkomstgaranti för enskilda fiskare eller fiskeföretag.

Det konsumentpolitiska målet innebär att konsumenterna har en självklar rätt att ställa krav på tillgång till fisk av god kvalitet till rimliga priser.

Produktionsmålet innebär att inom de fångstkvoter som svenska fiskare har tillgång till - och vilka ytterst begränsar fångstens storlek - skall en lönsam och stabil avsättning vara avgörande för fångstens omfattning. Fiskets inriktning skall så långt som möjligt anpassas till efterfrågan på fisk inom landet så att god balans uppnås mellan tillgång och efterfrågan.

Vad gäller effektivitetskravet förutsätter propositionen att fiskerinäringen arbetar så effektivt och rationellt som möjligt. Endast genom en fortlöpande effektivisering av näringen är det möjligt att förena inkomstmålet med de krav som konsumenterna och samhället kan ställa.

Vad slutligen gäller det regionalpolitiska målet påpekas i propositionen att vid avvägningen av fiskets omfattning och inriktning hänsyn också måste tas till kravet på sysselsättning inom fisket i de kust- och skärgårdsområden där detta fiske har stor regionalpolitisk betydelse. Genom ett lämpligt utformat statligt stöd bör den i fisket sysselsatta bofasta befolkningen kunna få rimliga möjligheter till arbete i sin hemort.

Utöver de nyssnämnda allmänna fiskeripolitiska målen måste hänsyn tas till kostnaderna för regleringen. Dessa blir en konsekvens av föreslagna normpriser och bedömningen av marknadsutvecklingen.

Nämnden har vidare utgått från att den tekniska utformningen av prisregleringen på fisk under första halvåret 1981 skall ske i enlighet med de grunder som godkänts av statsmakterna och i övrigt närmare redovisats av arbetsgruppen för normprissystemets tekniska utformning (DsJc 1979:14).

Som framgår av det följande är det inkomst- och prismaterial som framtagits inför överläggningarna behäftat med brister. Normpris-systemet har vidare inte prövats i praktiken varför det inte är möjligt att förutse eventuella svagheter i systemet. Nämnden har därför utgått från att det förslag som nu framläggs får ses som ett provisorium som inte är bindande för framtiden.

4. Inkomst mål och inkomstutveckling

I riksdagsbeslutet om nya riktlinjer för fiskeripolitiken (prop. 1977/78:112, JcU 1977/78:23, rskr. 1977/78:272) finns bland målsättningarna ett inkomst mål för fisket. Innebörden av detta mål är som tidigare redovisats att man med statliga insatser skall eftersträva sådana villkor för fisket att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard.

Vid sina bedömningar av inkomstläget inom fisket har nämnden haft tillgång till dels deklara tionsundersökningar om fiskares inkomster, dels speciella lönsamhetsundersökningar för fiskelag. Vad gäller inkomstmaterial för andra grupper hänvisas till bilaga 1. Några precisa jämförelser mellan fiskarnas inkomster och inkomsterna inom andra näringar har dock inte kunnat göras eftersom dels tillgänglig inkomststatistik endast ger en grov bild av inkomsterna inom fisket, dels att jämförelser med inkomster för andra företagargrupper eller anställda är svåra att göra med föreliggande material.

Inkomsterna inom fisket efter år 1975 har enligt jordbruksnämnden utvecklats mycket gynnsamt. För år 1979 synes dock en uppbromsning ha skett och för vissa fiskare en viss nedgång i inkomsterna. I stort sett torde fiskets inkomster under 1979 varit desamma som under 1978. Priserna har visserligen sjunkit men detta har kompensats genom ökade volymer. Huruvida fångstansträngningarna därvid ökat kan ej statistiskt verifieras.

Allt inkomstmateriale visar att inkomstspridningen inom fisket är betydande såväl inom som mellan kuststräckorna. Som exempel kan nämnas att den taxerade nettointäkten för samtliga kategorier fiskare år 1978 för "södra" ostkusten vid den nedre kvartilen var 15 000 kr och vid den övre 43 700 kr. Motsvarande siffror för Göteborgs och Bohus län var 34 800 kr respektive 73 300 kr. Nämda olikheter kan förklaras av skillnader i bl a fiskets struktur.

Jordbruksnämnden har ansett att helårsdrivet trålfiske bör kunna betraktas som rationellt bedrivit yrkesfiske enligt propositionens anda. Trålfisket svarar för den helt dominerande delen av de fångster som ingår i den nuvarande prisregleringen. Av hela fiskarkåren utgjorde år 1976 trålfiskarna dock knappt hälften. Den grova bild som inkomstmaterialet ger tyder enligt nämndens uppfattning på att trålfiskarnas inkomster nivåmässigt hävdar sig i förhållande till andra grupper. Inom fisket redovisas i regel de högsta inkomsterna av trålfiskare. Även inom trålfisket förekommer emellertid betydande inkomstskillnader, vilket framgår av bilaga 2.

Jordbruksnämnden anser att inkomstmaterialet för fisket ovillkorligen måste förbättras. Särskilt angeläget är att den sk lönsamhetsenkäten som genomförs av jordbruksnämnden i samarbete med Sveriges fiskares riksförbund kommande år kan få en betydligt högre svarsfrekvens än vad som gällt för de tidigare undersökningarna. Vidare bör om möjligt levnadstandarderna hos fiskarna belysas även med andra mått och medel än med inkomstdeklarationer och lönsamhetskalkyler.

I bilaga 1 till denna skrivelse framgår närmare vilket inkomstmateriale som använts av jordbruksnämnden.

5. Marknadsbedömning

I normprissystemet bestäms pristilläggen och därmed kostnaderna för prisregleringen av skillnaden mellan normpris och marknadspris (avräkningspris). Vid en beräkning av kostnaderna för normprissystemet för en viss period spelar sålunda marknadsbedömningen en väsentlig roll.

Som underlag för bedömning av kostnaderna har framtagnits prisstatistik genom bearbetning av avräkningsnotor från större förstahandsmottagare fram t o m juni månad 1980. Då emellertid avräkningssystemet därefter förändrats föreligger viss osäkerhet om hur det nya systemet kommer att återspeglas i avräkningspriset till fiskaren.

Sillpriserna påverkades framför allt av den bristsituation som uppstod utomlands i och med att fisket i Nordsjön först starkt begränsades och sedan i det närmaste upphört. De höga sillpriserna och bristen på sill medförde att konsumtionen inriktades mot andra fiskslag. Denna utveckling som fortfarande pågår, har i sin tur medfört fallande sillpriser. En annan förklaring till prisnedgången på sill är att Canada har exporterat mycket betydande kvantiteter sill till den europeiska marknaden. Genom att över två tredjedelar av den svenskfångade sillen exporteras bestämmer i hög grad den internationella marknaden priserna även till svenska fiskare.

Torskpriserna har ökat under senare delen av 1970-talet. De är bl a beroende av priserna för frysta torskfiléer på den internationella marknaden. Härvid har USA mycket stor betydelse för prisbildningen. Liksom för sill har tillgången på torsk minskat i Nordsjön och Atlanten. Denna bristsituation har pressat priserna uppåt men samtidigt har under de senaste åren en lageruppbbyggnad skett i USA som verkar dämpande på priserna.

Vad gäller utvecklingen under första halvåret 1981 torde man åtminstone för svenskt vidkommande kunna räkna med något ökat fångstutrymme för sill. Samtidigt kan ett sillfiske i Nordsjön komma att tillåtas om än i begränsad utsträckning. Den billiga kanadensiska sillen kommer att finnas kvar på den europeiska marknaden samtidigt som konkurrensen från andra fiskslag kvarstår. Mot denna bakgrund har nämnden bedömt det som föga troligt att sillpriserna kommer att återhämtas under första halvåret 1981. Snarast kan en mindre sänkning förväntas.

Läget på torskmarknaden bedöms däremot som mera stabilt. Visserligen finns en viss press på marknaden eftersom lagren anses vara välfyllda men knappast någon producent bedöms kunna producera till lägre priser än de nuvarande. Om marknaderna i Västeuropa fortsätter att vara goda och det viktiga vinterfisket efter torsk bl a i Norge åter blir dåligt, kan möjligen en viss uppjustering av priset bli aktuellt.

6. Finansieringsläget

För att bestrida kostnaderna för minimi- och garantiprisregleringen m m under perioden 1 juli - 31 december 1980 tillförs föreningen Svensk fisk enligt riksdagens beslut 8,5 milj kr ur prisregleringskassan för fisk. Härav får högst en milj kr lämnas som bidrag till förstanandsmottagare av fisk för att bestrida engångskostnader som uppkommer i samband med övergången till det nya prisreglerings-systemet. För särskilda pristillägg under perioden får föreningen använda ett totalbelopp av 13,5 milj kr. Härav utgår 10,5 milj kr ur prisregleringskassan för fisk och högst tre milj kr ur Svensk fisks konjunkturutmjänningsfond. För utsättning av lax och ål under innevarande budgetår har dessutom anslagits 2,5 milj kr ur prisregleringskassan.

Prisregleringsavgift uttas fn i princip med 4% eller motsvarande belopp i öre per kg, vilket beräknas ge en inkomst av ca 32 milj kr per regleringsår. Ränteintäkterna i prisregleringskassan under andra halvåret 1980 kan beräknas till ca 2,5 milj kr. Kassans behållning per den 1 januari 1981 beräknas till ca 42 milj kr.

Behållningen i Svensk fisks konjunkturutmjänningsfond uppgick per den 1 juli 1980 till ca 45 milj kr. Ränteintäkterna på medel innesående i fonden beräknas till ca två milj kr under andra halvåret 1980. Föreningens nettoutgifter för pristilläggen kan beräknas till tre milj kr. Kostnaderna för minimi- och garantiprisregleringen m m under andra halvåret 1980 beräknas uppgå till ca 6,5 milj kr varigenom två milj kr skulle komma att överföras till konjunkturutmjänningsfonden. Behållningen i fonden per den 1 januari 1981 skulle därmed komma att uppgå till ca 46 milj kr.

Den sammanlagda behållningen i jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk och Svensk fisks konjunkturutmjänningsfond kan därmed beräknas till omkring 88 milj kr per den 1 januari 1981.

7. Delegationernas förslag

Jordbruksnämndens konsumentdelegation och fiskets förhandlingsdelegation har under överläggningarna inför jordbruksnämnden var för sig lagt fram förslag till prisregleringens genomförande under första halvåret 1981. Förslagen skiljer sig starkt åt såväl beträffande avvägningen av normpriser som i fråga om normprissystemets tekniska utformning m m.

En sammanfattning av delegationernas slutliga förslag vid överläggningarna redovisas i det följande. Delegationernas detaljerade förslag framgår av bilagorna 3 och 4.

Konsumentdelegationen¹⁾ har för sin del ansett att det tillgängliga inkomstmaterialiet inte ger en tillfredsställande grund för tillämpning av det nya normprissystemet. Delegationen har bl a pekat på de strukturella obalanser som råder inom näringen och som ytterligare har förstärkts under 1978 och 1979. Konsumentdelegationen har ansett att de genomsnittsuriser som gällde under första halvåret 1980 inkl de statliga pristilläggen per den 1.7.1980, efter upp-
räkning för kostnadsutvecklingen under den senast kända sexmånadersperioden, bör kunna gälla som normpriser första halvåret 1981.

För sill/strömming har delegationen godtagit normkvantiteten 42 000 ton, vilket på helårsbasis motsvarar ca 85 000 ton. För torrkål föreslås en normkvantitet av 16 700 ton, motsvarande ca 21 000 ton färdelad. Normkvantiteten bör fördelas procentuellt lika bland fiskesfartygen.

Pristillägg föreslås utgå med 75% av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Endast kvantiteter sålda till minst lägstapris skall kunna erhålla pristillägg löpande under året. Frågan om pristillägg för överskott inom normkvantiteten skall kunna tas upp vid överläggningar efter årets slut. Överskott får inte ingå vid beräkning av jämförelsepris.

För övriga stödåtgärder föreslås ett totalbelopp på ca 1,9 milj kr. Inom nämnda belopp skall stödåtgärder för sötvattensfisk, makrillfisket och överskottskvantiteter finansieras. För överskottskvantiteter får därvid disponeras högst 1,5 milj kr. Kostnaderna för Svensk fisks administration och marknadsfrämjande åtgärder tillkommer.

Enligt delegationens beräkningar bedöms kostnaden för förslaget uppgå till 23,4 milj kr, varav kostnaden för pristillägg skulle med utgångspunkt i jordbruksnämndens marknadsbedömning utgöra 21,5 milj kr. I beloppet ingår inte kostnad för Svensk fisks administration (2,5 milj). Finansieringen av regleringen kan enligt delegationen ske utan ytterligare höjning av prisregleringsavgiften på fisk under budgetåret 1980/81. En sådan höjning anser delegationen olämplig ur konsument- och handelspolitisk synpunkt. Förslaget innebär att fonderade medel behöver tas i anspråk i storleksordningen 5-6 milj kr. Härtill kommer att ränteintäker på omkring 2 milj kr tas i anspråk.

Delegationen har förutsatt att normprissystemets detaljer skall kunna omprövas allt eftersom erfarenhet av systemet vinnns.

1) Det bud som här redovisas framlades efter det att jordbruksnämnden lagt sitt bud men under överläggningarnas gång. Det bud konsumentdelegationen framförde innan nämnden lämnade sitt kompromissförslag kan kostnadsberäknas till ca 20 milj kr (inkl kostnad för Svensk fisks administration o dyl).

Fiskets förhandlingsdelegation¹⁾ har med hjälp av kalkylmodeller räknat fram de priser som man framlagt i sitt bud. De framräknade priserna ansågs ge fiskarna en inkomstnivå jämförbar med den genomsnittliga industriarbetarens. Som utgångsnivå för priser och inkomster har delegationen valt år 1978. Nämnda år ansågs sillfiskarnas inkomster vara acceptabla medan för andra grupper av fiskare en inkomsteftersläpning med omkring 20% ansågs föreligga. För nämnda grupper har därför ett inkomstlyft med ca 20% gjorts. Härfter har inkomsterna skrivits fram t o m år 1980 med samma inkomstökning som skett för den genomsnittliga industriarbetaren 1978-1980. Eftersom kostnaderna i fisket samtidigt har ökat, har fiskpriserna justerats upp även med hänsyn härtill.

Normkvantiteten för sill har föreslagits till 45 000 ton, motsvarande ca 90 000 ton för ett helt år. Överskott som uppstår och som ryms inom normkvantiteten skall löpande under året kunna erhålla pristillägg. Vid beräkningarna av jämförelsepris skall även överskott inom normkvantiteten vägas in. Som pristillägg föreslås 75% av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Fördelningen av normkvantiteten skall ske enligt principen kvantitet per man och vecka.

För övriga stödåtgärder föreslås ett totalbelopp på 3,1 milj kr. Dessa stödåtgärder är pristillägg på sötvattensfisk och råräka, prisutjämningsordrag för fräst torskfilé, regionalt frakttod, fraktbidrag till foderfisk samt bidrag till Sveriges fiskares riksförbund för att täcka förbundets kostnader för prisöverläggningarna. Hertil kommer kostnad för Svensk fiskes administration m m. Enligt fiskets marknadsbedömning anses kostnaden för pristillägg bli 64 milj kr. Totalkostnader enligt fiskets sätt att räkna uppgår till ca 70 milj kr.

Eftersom delegationernas sätt att beräkna förslagens kostnader grundar sig på bl a olika marknadsbedömningar gör nämnden följande förtydliganden.

Konsumentdelegationens bud har beräknats på grundval av den marknadsbedömning som nämnden står för medan fiskets bud utgår från en något mer optimistisk marknadsbedömning än nämndens. Enligt nämndens beräkningar kostar därför fiskets bud totalt ca 75 milj kr varav för pristillägg 69 milj kr. Vid nämndens kostnadsberäkningar av fiskets bud har det emellertid varit nödvändigt att bortse från den kostnadsökning som fiskets förslag att beräkna jämförelsepriset innebär. Som nyss nämnts anser fisket att även överskott skall ingå vid beräkning av jämförelsepris.

1) Det bud som här redovisas förelåg när jordbruksnämnden hade att ta ställning till delegationernas bud. Det har på några punkter modifierats i bilaga 4.

8. Förslag till normpriser m m för perioden 1 januari - 30 juni 19818.1 Normpriser

Som inledningsvis anförts har jordbruksnämnden vid utformningen av förslaget till normpriser som utgångspunkt haft statsmakternas beslut rörande de allmänna målen för fiskeripolitiken. Det inkomstmaterial som gått att få fram inför överläggningarna är som tidigare påpekats av den beskaffenheten att det inte tillåter att några preciserade slutsatser dras beträffande inkomstläget för fiskarna jämfört med andra grupper. Vid sidan av inkomstmålet måste vidare beaktas de övriga målen för fiskeripolitiken. Mot bakgrund av den inkomstnivå som förelagat under 1979 och med hänsynstagande till övriga mål har nämnden ansett att som utgångspunkt för normpriser för första halvåret 1981 kan tas de genomsnittliga avräkningspriserna på fisk som gällde för januari - oktober 1979¹⁾. Till dessa priser har lagts då utgående särskilda pristillägg för annan fisk än sill medan vad gäller sill, ett påslag gjorts med ett något mindre belopp. De så framtagna priserna har därefter beräknats upp med hänsyn till känd kostnadsutveckling (december 1979 - juni 1980).

Av inkomstmaterialiet framgår att inkomstspridningen bland fiskarna är mycket stor. Nämnden har därför i sitt förslag till normpriser särskilt räknat upp normpriset på den mindre sillen samt på kokröka för att därmed möjliggöra en viss inkomstförstärkning för berörda fiskargrupper. Nämnden förklarade sig i detta sammanhang beredd att med parterna diskutera vissa omdisponeringar i sitt bud till förmån för särskilda grupper inom fisket.

De av nämnden föreslagna normpriserna samt en jämförelse med de till delegationernas förslag och genomsnittligt upbetalda avräkningspriser till fiskare under 1979 återfinns i bilaga 5.

8.2 Normkvantitet

Enligt statsmakternas beslut skall normkvantitet fastställas i syfte att hindra att prisstödet leder till en alltför stor ökning av fisket efter vissa fiskslag och därmed till icke önskvärda överskott av konsumtionsfisk som inte kan tas till vara som människoföda. Normkvantitet skall dock inte fastställas så snävt att den inte täcker de normala variationerna i fisket. Det understryks även att normkvantiteten inte innebär någon begränsning i fisket utan endast anger för vilken kvantitet prisstöd kan utgå.

De fiskslag för vilka normkvantiteter i första hand är aktuella är sill/strömming och torsk. Vad först gäller sill/strömming har fångsterna ökat mycket kraftigt de senaste åren. Preliminärt upbetald fångsten 1979 till drygt 122 000 ton varav dock ca 16 000 ton utskick landades i utlandet och knappt 7 000 ton utgjorde överskott som

1) Det statistiska prismaterial som fanns tillgängligt vid det ursprungliga utformandet av nämndens bud, vilket legat till grund för det nu framlagda förslaget, omfattade endast perioden januari - oktober 1979.

övertagits av Svensk fisk. Av i Sverige ilandförd sill kunde således på den svenska marknaden samt på exportmarknaden avsättas till lägst gällande minimipris sammanlagt knappt 100 000 ton sill/strömning. Enligt fiskeristyrelsens långsiktsplan för yrkesfisket räknar man med att vid nuvarande totala fångstuttag (ca 120 000 ton) storleken av de olönsamma fångstuttagen skulle komma att uppgå till ca 40 - 50 000 ton i mitten av 1980-talet, d v s fångsterna av sill/strömning skulle behöva begränsas till ca 70 à 80 000 ton (inkl utlandslandningar).

Även fångsterna av torsk har ökat relativt kraftigt de senaste åren. 1979 års fångst uppgick till drygt 23 000 ton medan fångsten enbart under första halvåret 1980 uppgick till knappt 22 000 ton. Härav utgjorde dock ca 4 800 ton överskott som övertagits av Svensk fisk medan ungefär 5 000 ton exporterades. På den svenska marknaden kunde således avsättas endast drygt 12 000 ton.

Nämnden föreslår att normkvantiteter för första halvåret 1981 fastställs endast för sill/strömning och torsk. Normkvantiteten för sill/strömning bör sättas till 42 500 ton, vilket per helår motsvarar 85 000 ton och för torsk till 20 000 ton, vilket per helår motsvarar en normkvantitet på ca 30 000 ton.

Fördelningen av normkvantiteten bör t v ske enligt principen man och vecka. Denna fördelningsmetodik bör dock kunna omprövas senare.

8.3 Pristillägg

Normprissystemet innebär att om marknadspriset till fiskaren understiger normpriset ett pristillägg skall utgå. Detta skall dock inte motsvara hela skillnaden mellan marknadspris (jämförelsepris) och normpris. Storleken av den andel av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris som skall utgå i pristillägg skall enligt statsmakternas beslut tas upp vid överläggningarna mellan parterna.

Nämnden föreslår att pristillägg utgår i princip med 75% av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Jämförelsepriset utgör en sammanvägning av priser för hela landet för resp normprisgrupp. Underlaget för jämförelsepris skall normalt utgöras av avräkningspriserna för de kvantiteter som sålts till minst lägstapris.

I enlighet med statsmakternas beslut (prop 1979/80:169) skall pristillägg löpande utgå endast för de kvantiteter som sålts till minst lägstapris. Frågan om prisstöd för sådant överskott som kan föreligga inom den totala normkvantiteten liksom i fråga om fiskslag utan normkvantitet får tas upp vid överläggningarna mellan parterna efter regleringsårets utgång.

8.4 Särskilda medel för överskott

I normprissystemet ges stödet till fisket genom fastställandet av normpriser och normkvantiteter. De kvantiteter som inte kan säljas till minst lägstapris skall övertas av Svensk fisk till ett av föreningen fastställt överskottspris. Nivån för detta avgörs ytterst

av de medel som Svensk fisk disponerar för denna verksamhet, d v s i första hand de marknadsintäkter som inflyter från försäljningen av till föreningen överlämnade kvantiteter. Med hänsyn till att överskottspriset, när föreningens kostnader för transport etc från- draqits, sannolikt blir ganska lågt, föreslår nämnden att Svensk fisk får disponera ytterligare 2,5 milj kr för detta ändamål.

8.5 Särskilda stödåtgärder

Enligt statsmakternas beslut skall prisregleringen enligt normpris-systemet i princip omfatta viktigare slag av saltvattensfisk som förs i land i Sverige och säljs till svensk förstahandsmottagare för konsumtionsändamål. Jordbruksnämndens förslag till normpriser omfattar samtliga fiskslag utom makrill som f n är minimiprisreglerad samt därutöver kokräka. Det innebär att, förutom fisk som av svenska fiskare direktlandas utomlands, även sötvattensfisk och olika slag av makrill, ligger utanför systemet. Nämnden föreslår att nuvarande stöd för dessa fiskslag i form av särskilt pristillägg får utgå även från den 1 januari 1981. De pristillägg som gällde den 1 januari 1980 bör därvid räknas upp med 70%. För makrill förutsätts att Svensk fisk skall kunna fastställa lägsta- och överskottspriser. De särskilda regler som tillämpats för övertagande av s k ringnotsmakrill bör liksomledes gälla.

Enligt nu gällande prisreglering tillämpas vid sidan av minimi- och garantiprissystemet och utöver de särskilda pristilläggen olika former av stöd, nämligen prisutjämningsbidrag för frysta fiskfiléer, regionalt fraktstöd på ostkusten samt ett särskilt stöd till råräka.

Vad först gäller stödet till råräka, som per den 1 juli 1980 utgick med 1:35 kr per kg, har nämnden vid utformningen av sitt förslag till normpris för kokräka tagit hänsyn till detta stöd. Således har till det enligt ovan nämnda principen uträknade normpriset för kokräka lagts 1:35 kr per kg. I det föreslagna normpriset för kokräka ingår således även stödet för råräka.

Vad gäller de två övriga stödformerna - prisutjämningsbidrag för djupfrysta forskfiléer och regionalt fraktstöd på ostkusten - är normprissystemet så utformat att dessa stödformer ersätts av pristilläggen. Något särskilt belopp skulle således inte behöva ansås för dessa stödåtgärder.

Nämnden är medveten om att i normprissystemet problem kan uppstå under igångsättningskedet, som inte kunnat förutses vid överläggningarna. För att systemet inte skall drabbas av oförutsedda svårigheter synes det ändamålsenligt att Svensk fisk vid behov och efter bemyndigande av jordbruksnämnden skall kunna genomföra tillfälliga stödåtgärder.

Svensk fisk bör för fortsatta pristillägg för sötvattensfisk och makrill samt för eventuella övriga stödåtgärder under första halvåret 1981 få disponera högst en milj kr.

8.6 Kostnaderna för regleringen

Mot bakgrund av den av jordbruksnämnden gjorda marknadsbedömningen (se avsnitt 5) och de av nämnden föreslagna normpriserna och normkvantiteterna kan kostnaderna för pristilläggen under första halvåret 1981 beräknas uppgå till ca 31 milj kr. Härtill kommer de medel som föreslås ställas till förfogande för Svensk fisk för att stödja över-skottspriserna - 2,5 milj kr - och för särskilda stödåtgärder - en milj kr - samt vidare kostnader för Svensk fisks administration m m - 2,5 milj kr. Den sammanlagda kostnaden för prisregleringsverksamheten under första halvåret 1981 beräknas sålunda till ca 37 milj kr.

Nämnden föreslår att kostnaderna för Svensk fisks administration m m i huvudsak får täckas genom de ränteintäkter som uppkommer hos föreningen eller konjunkturutjämningsfonden. I den mån dessa medel inte räcker till bör erforderligt medelsbehov täckas genom uttag ur fonden.

Som framgår av avsnitt 6 beräknas med nuvarande storlek av prisregleringsavgiften intäkterna uppgå till ca 16 milj kr per halvår medan ränteintäkterna på medel innesående i prisregleringskassan beräknas till 2,5 milj kr per halvår. Mot bakgrund härav föreslår nämnden att prisregleringsavgiften på fisk höjs med 2 procentenheter till 6% eller motsvarande belopp i öre per kg från den 1 januari 1981. Intäkterna skulle därmed öka med åtta milj kr till 24 milj kr för första halvåret 1981. För att bestrida de beräknade kostnaderna för prisregleringen bör dessutom kunna disponeras sex milj kr från prisregleringskassan för fisk och två milj kr från Svensk fisks konjunkturutjämningsfond.

Finansieringen av pristilläggen och de medel som föreslås tillföras Svensk fisk för olika stödåtgärder, o v s sammanlagt 34,5 milj kr, skulle därmed ske på följande sätt:

Prisregleringsavgifter	24,0 milj kr
Räntor till prisregleringskassan	2,5 "
Medel ur prisregleringskassan	6,0 "
Medel ur konjunkturutjämningsfonden	2,0 "
	<hr/>
	34,5 milj kr

I den mån de medel som på anqvivet sätt kommer att stå till föreningens förfogande för att täcka kostnaderna för prisregleringen under perioden 1 januari - 30 juni 1981 inte räcker till bör föreningen vid oförutsedda behov få ta i anspråk medel ur konjunkturutjämningsfonden intill högst en fjärdedel av fondens behållning. Nämnden bör få medge att mer än en fjärdedel förbrukas. I likhet med vad som redan gäller bör fondens behållning inte utan regeringens särskilda medgivande få understiga 20 milj kr.

9. Bemyndiganden

Under hänvisning till vad som nu anförts anhåller nämnden att få handlägga prisregleringen på fisk under första halvåret 1981 i enlighet med vad ovan föreslagits. Detta innebär således att normprissystemet skall börja tillämpas fr o m den 1 januari 1981. Nämnden anhåller vidare om att regeringen fastställer de av nämnden föreslagna normpriserna och normkvantiteterna.

Mot bakgrund av det av nämnden redovisade behovet av inkomstförstärkning av regleringsmedel i samband med införandet av normprissystemet föreslås en höjning av prisregleringsavgiften från fyra till sex procent vilket kan beräknas medföra en inkomstförstärkning av ca 16 milj kr per år. Prisregleringsavgift på svenskfångad och importerad fisk bör således få uttas med i princip högst sex procent av inkopspriset eller importvärdet eller till belopp som i stort sett svarar mot procentavgiften.

Nämnden anhåller om bemyndigande att på de grunder som ovan föreslagits besluta om att utbetala medel ur prisregleringskassan för fisk samt medge att högst två milj kr ur Svensk fiskes konjunktur-utjämningsfond får användas för att bestrida kostnaderna för fiskprisregleringen under första halvåret 1981. Nämnden bör även få meddela närmare bestämmelser om pristilläggen och hur utbetalning av pristilläggen skall ske.

10. Prisregleringen under regleringsåret 1981/82

Överläggningar rörande prisregleringen på fisk för regleringsåret 1981/82 borde normalt ha inletts under januari månad 1981 och vara avslutade före februari månads utgång. Överläggningarna skulle sålunda inledas om ca två månader. Emellertid skulle då föreligga mycket litet nytt statistiskt material i förhållande till de nu avslutade överläggningarna. Något nytt inkomstmateriel skulle sålunda knappast föreligga. Statistiska centralbyråns deklarationsundersökningar beträffande yrkesfiskarnas inkomster avseende inkomståret 1979 torde enligt vad nämnden inhämtat från SCB sannolikt inte publiceras förrän tidigast i februari månad 1981. En av nämnden och SFR gemensamt planerad lönsamhetsundersökning avseende inkomståret 1980 torde inte kunna redovisas förrän tidigast i april månad 1981. Tillräckliga erfarenheter av tillämpningen av normprissystemet kan ej heller föreligga redan i början av 1981.

Mot bakgrund härav synes det mest ändamålsenligt att avvakta med överläggningarna avseende normpriser, normkvantiteter och dyligt under regleringsåret 1981/82 till april - maj 1981. Nämnden skulle då med utgångspunkt i de principer som gäller för första halvåret 1981 inkomma med förslag till normpriser och normkvantiteter m m samt till finansiering av regleringen för det kommande regleringsåret. Det skulle då erfordras att regeringen bemyndigas besluta i fråga om prisregleringen på fisk för regleringsåret 1981/82.

Detta ärende har, på föredragning av avdelningsdirektören Holmberg, avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Brangmo, Eriksson, Hillbom, Kristiansson, Lindfors och Tiberg. Därvid har även avdelningschefen Wenker närvarit. Mot nämndens beslut reserverade sig ledamoten Eriksson (se bilaga 6).

Ingvær Lindström

Lars Holmberg

Bilaga 2

STATENS JORDBRUKSNÄMND

1981-04-08

Dnr 301-112/81 1(11)

Regeringen
Jordbruksdepartementet

Statens jordbruksnämnd med förslag till reglering av priserna på fisk m m under budgetåret 1981/82

3 bilagor

1. Förhandlingsuppdraget

Regeringen har i beslut den 23 december 1980 uppdragit åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med Fiskets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag beträffande prisregleringen på fisk under budgetåret 1981/82. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i de av riksdagen år 1976 beslutade allmänna riktlinjerna för fiskeripolitiken och riktlinjerna för prisregleringen på fisk samt med beaktande av det förslag som framlagts av arbetsgruppen för prisreglering på fisk m m. Enligt uppdraget borde nämnden även avge förslag till disposition av medel ur prisregleringskassan för fisk för att bestrida kostnader för utsättning av laxfisk och ål. Regeringen har dessutom genom beslut den 17 mars 1981 till jordbruksnämnden överlämnat en skrivelse från Sveriges fiskares riksförbund angående räntan på fiskerilåner för behandling i samband med de pågående överläggningarna.

Jordbruksnämnden har nu överlagt med Fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen angående prisregleringen på fisk under perioden 1 juli 1981 - 30 juni 1982. Överläggningarna har lett till en uppgörelse och i samförstånd med delegationerna lägger nämnden fram följande förslag till stödåtgärder inom fisket för nämnda perioden.

2. Utgångspunkter

Vid utformningen av sitt förslag har nämnden och delegationerna som utgångspunkt haft de allmänna fiskeripolitiska mål som riksdagen fastställt (prop 1977/78:112, JoU 1977/78:23, rskr 1977/78:272). Dessa omfattar ett inkomstmål, ett konsumentpolitiskt mål, ett produktionsmål, ett effektivitetskrav och ett regionalpolitiskt mål.

Inkomstmålet innebär enligt riksdagsbeslutet att med statliga insatser skall eftersträvas sådana villkor för fisket att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard. Inkomstmålet innebär emellertid inte någon inkomstgaranti för enskilda fiskare eller fiskeföretag.

Det konsumentpolitiska målet innebär att konsumenterna bör ha tillgång till fisk av god kvalitet till rimliga priser.

Produktionsmålet innebär att inom de gränser som ges av en ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna en lönsam och stabil avsättning skall vara avgörande för fångstens omfattning. Fiskets inriktning skall så långt som möjligt anpassas till efterfrågan på fisk inom landet så att god balans uppnås mellan tillgång och efterfrågan.

Vad gäller effektivitetskravet förutsätter propositionen att fiskerinäringen arbetar så effektivt och rationellt som möjligt. Endast genom en fortlöpande effektivisering av näringen är det möjligt att förena inkomstmålet med de krav som konsumenterna och samhället kan ställa.

Vad slutligen gäller det regionalpolitiska målet påpekas att vid avvägningen av fiskets omfattning och inriktning hänsyn också måste tas till kravet på sysselsättning inom fisket i de kust- och skärgårdsområden där fisket har stor regionalpolitisk betydelse. Genom ett lämpligt utformat statligt stöd bör den i fisket sysselsatta bofasta befolkningen kunna få rimliga möjligheter till arbete i sin hemort.

Kostnaderna för regleringen blir beroende på föreslagna normpriser och bedömningen av marknadsutvecklingen.

Jordbruksnämnden har vidare enligt sina direktiv utgått från att den tekniska utformningen av prisregleringen på fisk regleringsåret 1981/82 skall ske i enlighet med de grunder som godkänts av statsmakterna och i övrigt närmare redovisats av arbetsgruppen för normprissystemets tekniska utformning (DsJo 1979:14).

Med hänsyn bl a till att normprissystemet inte prövats i praktiken är det inte möjligt att förutse alla de problem som kan uppstå. Nämnden och delegationerna har därför utgått från att det förslag som nu framläggs får ses som ett försök som inte behöver vara bindande för framtiden.

3. Inkomstmål och inkomstutveckling

I riksdagsbeslutet om nya riktlinjer för fiskeripolitiken finns som nämnts ett inkomstmål för fisket. Innebörden av detta mål är att man med statliga insatser skall eftersträva sådana villkor för fisket att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard.

För bedömning av inkomstläget har vid överläggningarna beaktats dels deklara-tionsundersökningar om fiskares inkomster, dels speciella lönsamhetsundersökningar för fiskelag. Tyngdpunkten i inkomstmaterialet har vid de nu avslutade överläggningarna legat vid deklara-tionsundersökningar. Några precisa jämförelser mellan fiskares inkomster och inkomsterna för andra yrkesgrupper har dock inte kunnat göras eftersom tillgänglig inkomststatistik endast ger en grov bild av inkomsterna inom fisket. Vidare är jämförelser med inkomster för andra företagar-grupper eller anställda svåra att göra.

De deklarerade inkomsterna inom fisket efter år 1975 har enligt nämndens uppfattning i allmänhet utvecklats gynnsamt. För år 1979 har dock inkomst-ökningen stagnerat och för vissa fiskare redovisas en viss nedgång i inkomsterna. I stort sett har dock fiskets inkomster under 1979 varit desamma som under 1978. Priserna har visserligen sjunkit från den höga nivån under 1978 men detta har kompensrats genom ökade fångster. I vilken grad fångstansträngningarna därvid ökat kan inte statistiskt verifi-eras.

Allt inkomstmaterial visar att inkomstspridningen bland fiskarna är betydande såväl inom som mellan kuststräckorna. Som exempel kan nämnas att den taxerade nettointäkten av fiske för samtliga kategorier fiskare år 1979 för "södra" ostkusten vid den nedre kvartilen¹⁾ var 15 300 kr och vid den övre²⁾ 43 200 kr. Motsvarande siffror för Göteborgs och Bohus län var 37 000 kr resp 73 000 kr. Nämnade olikheter kan förklaras av skillnader i bl a fiskets struktur.

Trålfisket svarar för den helt dominerande delen (ca 70-80%) av fångsterna av de fiskslag som ingår i den nuvarande prisregleringen. Av hela fiskarkåren i saltsjöfisket utgjorde år 1979 trålfiskarna dock mindre än hälften (ca 40%). Den grova bild som inkomstmaterialiet ger tyder enligt nämndens uppfattning på att trålfiskarnas inkomster nivåmässigt hävdar sig i förhållande till andra jämförbara grupper. Inom fisket redovisas i regel de högsta inkomsterna av trålfiskare. Även inom trålfisket förekommer emellertid betydande inkomstskillnader.

4. Prognos för fångster och avsättning 1981/82

Fiskeristyrelsen genomför i samråd med jordbruksnämnden och i samarbete med Sveriges fiskares riksförbund en fortlöpande planering av fiskets omfattning och inriktning på kortare och längre sikt. Senast framlagda plan avser det förväntade fångst- och avsättningsutrymmet budgetåret 1981/82.

Fångstutrymmesprognosen utgår dels från förutsebara biologiska faktorer, dels från fångstkvoter som svenskt fiske förväntas komma att bli tillförsäkrat.

För sill/strömning förväntas det reella fångstutrymmet 1981/82 uppgå till ca 120 000 ton. Osäkerheten i prognosen är dock stor eftersom överenskommelse ännu ej nåtts mellan Sverige och EG avseende bl a fördelningen av fångsterna i Skagerrak och Kattegatt. Fångstuttaget av sill år 1980 var enligt preliminära uppgifter 128 000 ton, varav inemot 90 000 ton fångades i Östersjön. Ett ökat fångstuttag förutses för 1981/82 i Östersjön, medan fångstuttaget i Skagerrak och Kattegatt förutses minska kraftigt. Fångstutrymmet för torsk förutses för budgetåret 1981/82 öka till ca 49 000 ton. Jämfört med fångsten år 1980 innebär detta en ökning med ca 17 000 ton. Liksom förhållandet är beträffande sill, kommer huvuddelen av fångsten av torsk att tas i Östersjön. Fångstkvoten i västerhavet 1981/82 uppgår enligt planen endast till ca 9 000 ton. Utvecklingen efter 1981/82 anses komma att medföra minskade torskfångster i Östersjön.

För övriga arter förutses endast mindre ändringar i fångstutrymmet från år 1980 till 1981/82. Ett undantag utgör dock ål där kustfångsterna förutses minska med 200 ton eller med ca 20%.

När det gäller avsättningsutrymmet för sill/strömning bedöms att ungefär samma kvantitet bör kunna avsättas 1981/82 som under närmast föregående år, d v s ca 110 000 ton. I planen understryks dock att de antaganden som ligger till grund för prognosen lätt kan förändras.

Utrymmet för avsättning inom landet av torskfisk, d v s förutom torsk även kolja, kummel, gråsej m fl närbesläktade arter, förutses vara

1) Nedre fjärdedelens högsta inkomst

2) Övre fjärdedelens lägsta inkomst

uppgåt 25 000 ton 1981/82. I prognosen har hänsyn tagits till att ganska omfattande investeringar i torskberedningsindustrin har skett, vilket förutses innebära att ytterligare 7 à 10 000 ton torskråvara kommer att bearbetas till frysta filéer jämfört med tidigare år. Till följd av att flera betydelsefulla fiskerinationer förlorat traditionella fiskevatten på grund av att exklusiva fiskezoner har upprättats, görs vidare i fiskeplanen bedömningen att förutom på hemmamarknaden stora kvantiteter hel torsk bör kunna avsättas på exportmarknaden.

5. Marknadsbedömning

I normprissystemet bestäms pristilläggen och därmed huvuddelen av kostnaderna för prisregleringen av skillnaden mellan normpris och marknadspris (avräkningspris). Vid en uppskattning av kostnaderna för normprisregleringen under ett regleringsår är sålunda bedömningar av marknadspriserna väsentliga. Storleken av pristilläggsberättigade kvantiteter är också av stor betydelse för regleringskostnaderna.

Sillpriserna påverkades i slutet av 1970-talet framför allt av den bristsituation som uppstod utomlands i och med att fisket i Nordsjön först starkt begränsades och sedan i det närmaste upphörde. De höga sillpriserna tillsammans med brist på sill medförde att konsumtionen i Västeuropa delvis inriktades mot andra fiskslag. Denna konsumtionsutveckling, som delvis fortfarande pågår, har i sin tur medfört fallande sillpriser. En annan orsak till prisnedgången på sill är att Canada har exporterat mycket betydande kvantiteter sill till Europa. Genom att f n över två tredjedelar av den svenska sillfångsten exporteras, bestämmer den internationella marknaden i hög grad priserna till svenska fiskare.

Marknadsbilden våren 1981 för sill är osäker. Priserna på exportmarknaderna är låga och någon prisökning kan knappast förväntas innevarande budgetår. Man räknar emellertid med att marknadsläget kommer att förbättras under 1981/82 och att marknadspriserna sannolikt kommer att vara högre än genomsnittet för år 1980. Ett betydande fiske i Nordsjön av sill och/eller ökad export från Canada skulle dock sannolikt medföra lägre marknadspriser än de prognostiserade.

Även priserna på torsk ökade under senare delen av 1970-talet. Torskpriserna är beroende av bl a priserna för frysta torskfiléer på den internationella marknaden. Härvid har USA-marknaden stor betydelse för prisbildningen. Liksom för sill har tillgången på torsk minskat i Nordsjön och Atlanten. Denna bristsituation har pressat priserna uppåt men samtidigt har det kanadensiska torskfisket ökat och förser numera USA med en betydande del av dess behov. Denna ökning har fått en pris-sänkande effekt på den europeiska marknaden. Emellertid räknar man med att marknadspriset på torsk 1981/82 kommer att ligga något högre än såväl 1979 som 1980.

En viss ökning av avsättningen av fisk på den inhemska marknaden kan antas som en följd av minskade livsmedelssubventioner. För sill där exporten är helt dominerande för avsättningen torde dock en ökad in-hemsk konsumtion endast få marginell betydelse.

6. Finansieringsläget

För att täcka kostnaderna för minimi- och garantiprisregleringen m m under perioden 1 januari - 30 juni 1981 tillförs föreningen Svensk Fisk enligt regeringens beslut 17 milj kr ur prisregleringskassan för fisk. För särskilda pristilllägg under perioden får föreningen använda ett totalbelopp av högst 20 milj kr. Härav utgår 15,5 milj kr ur prisregleringskassan för fisk och högst 4,5 milj kr ur Svensk Fisks konjunktur-utjämningsfond. För utsättning av lax och ål under innevarande budgetår har dessutom anslagits 2,5 milj kr ur prisregleringskassan.

Prisregleringsavgift uttas f n i princip med 6% eller motsvarande belopp i öre per kg, vilket beräknas ge en inkomst av ca 50 milj kr per regleringsår. Ränteintäkterna i prisregleringskassan kan under budgetåret 1981/82 beräknas till ca 5 milj kr. Kassans behållning per den 1 juli 1981 beräknas till ca 39 milj kr.

Behållningen i Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond den 1 januari 1981 kan beräknas ha uppgått till ca 45 milj kr. Ränteintäkterna på medel inestående i fonden beräknas till ca 2 milj kr under första halvåret 1981. För pristilläggen under första halvåret 1981 kan beräknas behöva tas i anspråk 4,5 milj kr. Kostnaderna för minimi- och garantiprisregleringen m m under första halvåret 1981 beräknas f n uppgå till ca 12 milj kr varigenom 5 milj kr skulle komma att överföras till konjunkturutjämningsfonden. Behållningen i fonden den 1 juli 1981 skulle därmed komma att uppgå till ca 47 milj kr. Det bör påpekas att den prognos som gjorts vad beträffar behovet av medel för minimi- och garantiprisregleringen är mycket osäker och kan behöva justeras om marknadsläget skulle förändras så att betydande överskott av t ex sill och torsk hastigt skulle uppstå.

Den sammanlagda behållningen i jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk och Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond kan enligt vad som sagts ovan beräknas till omkring 86 milj kr den 1 juli 1981.

7. Förslag till normpriser m m för regleringsåret 1981/82

7.1 Normpriser

Som inledningsvis anförts har jordbruksnämnden vid utformningen av förslaget till normpriser som utgångspunkt haft statsmaktens beslut rörande de allmänna målen för fiskeripolitiken.

Jordbruksnämnden har tidigare i skrivelse till regeringen 1980-11-19 ang förslag till prisreglerande åtgärder på fiskets område 1 januari - 30 juni 1981 m m redovisat fiskarnas inkomstförhållanden samt vissa jämförelser med andra grupper. Vid de nu avslutade överläggningarna har visst ytterligare material bearbetats, vilket redovisas i bilaga 1. Nämndens slutsatser rörande inkomstläget i fisket redovisas i avsnitt 3. Nämnden har som utgångspunkt för förslaget till normpriser haft 1979 års avräkningspriser, vilka räknats upp med hänsyn till känd kostnadsutveckling under tiden december 1979 - december 1980. Härutöver har gjorts vissa påslag med hänsyn till bl a inkomstutvecklingen inom andra jämförbara grupper. Förslaget till normpriser samt en jämförelse med nuvarande marknadspriser redovisas i bilaga 3.

7.2 Normkvantitet

Enligt statsmaktens beslut skall normkvantitet fastställas i syfte att hindra att prisstödet leder till alltför stor ökning av fisket efter vissa

fiskslag och därmed till inte önskvärda överskott av konsumtionsfisk som inte skulle kunna tas till vara som människoföda. Däremot bör enligt beslutet normkvantitet inte fastställas så snävt att den inte täcker normala variationer inom fisket. Det påpekas att normkvantiteten i sig inte innebär någon begränsning i fisket utan endast anger för vilken kvantitet prisstöd kan utgå.

De fiskslag för vilka normkvantitet i första hand är aktuell är sill/strömming och torsk. Fångsterna av båda dessa fiskslag har ökat kraftigt under de senaste åren.

Fångsten av sill uppgick under år 1980 preliminärt till 128 000 ton, varav ca 26 000 ton landades i utlandet och 6 000 ton utgjorde överskott som övertogs av Svensk fisk. Av i Sverige ilandförd sill såldes för konsumtion och beredning på den svenska marknaden och för export således sammanlagt ca 94 000 ton. Enligt fiskeristyrelsens fiskeplan för 1981/82 räknar man med att marknadsläget för sill/strömming vad gäller såväl Sverige som utomlands inte förändras under kommande regleringsår jämfört med 1980. Det understryks dock att marknadsläget kan ändras snabbt, t ex genom att sillfisket i Nordsjön kommer igång i mer väsentlig omfattning.

Den inhemska fångsten av torsk uppgick 1980 till 32 000 ton varav 9 000 ton exporterades och 5 000 ton utgjorde överskott. Enligt fiskeplanen bör man under 1981/82 kunna räkna med ökad avsättning på såväl den svenska som den internationella marknaden. Utvecklingen hittills i år visar att avsättningsförhållandena varit ovanligt goda, inte minst på exportmarknaden.

Mot bakgrund av den förväntade utbuds- och efterfrågesituationen under 1981/82 föreslår nämnden att normkvantiteten för sill/strömming sätts till 68 000 ton. Någon normkvantitet för torsk föreslås inte.

Fördelningen av normkvantitet bör t v ske enligt principen man och vecka. Denna fördelningsmetodik sker på försök och bör kunna omprövas senare.

7.3 Pristillägg

Om avräkningspriset (jämförelsepriset) till fiskaren understiger normpriset kan pristillägg utgå. Pristillägget skall dock inte utgöra hela skillnaden mellan de båda priserna. Storleken av den andel av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris som skall utgå i pristillägg skall enligt statsmakternas beslut tas upp vid överläggningar. Parterna har enats om att pristillägg bör utgå med i princip 75% av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Jämförelsepriset utgör en sammanvägning för hela landet av avräkningspriser till fiskare för ett fiskslag eller grupp av fiskslag. Underlaget för beräkning av jämförelsepriset skall normalt utgöras av avräkningspriserna för de kvantiteter som sålts till minst lägsta pris. Pristillägg skall utgå endast för de kvantiteter som sålts till minst lägsta pris.

7.4 Överskottspris

De kvantiteter som inte kan säljas till minst lägstapris skall övertas av Svensk Fisk till ett av föreningen fastställt överskottspris. Nivån för överskottspriserna skall enligt tidigare beslut av statsmakterna ytterst avgöras av de medel som Svensk Fisk disponerar för denna verksamhet d v s i första hand de marknadsintäkter som flyter in från försäljningen av till föreningen överlämnade kvantiteter. Sannolikt skulle överskottspriserna enligt denna konstruktion bli relativt låga och bli avhängiga av i första hand priset på foderfisk. Parterna har därför enast om att föreslå att överskottspriset kopplas till lägstapriset. För sill/strömming föreslås således att överskottspriset får utgöra högst 60% och för torsk högst 70% av resp lägstapris i den lägre serien. För övriga fiskslag bör överskottspriset utgöra högst 80% av lägstapriset i den lägre serien.

7.5 Särskilt låginkomststöd

Som framgår av bilagda inkomstmaterial är inkomstspridningen bland fiskarna stor. En kategori som uppvisar lägre inkomster än flertalet övriga grupper är vissa strömmingsfiskare på ostkusten. Denna kategori har därför ansetts böra ha ett extra inkomststöd. Parterna har därför enast om att föreslå att det regionala fraktdraget på ostkusten bibehålls och räknas upp. Det föreslås i fortsättningen utgå direkt till fiskarna i stället för som nu till förstahandsmottagarna.

Även insejöfiskarna utgör en låginkomstgrupp. Priestöd utgår för de viktigare slagen av sötvattensfisk i form av särskilda pristillägg vilka för närvarande uppgår till 0:78 resp 0:52 kr per kg. Dessa pristillägg har under det senaste året räknats upp betydligt mer än pristilläggen för saltvattensfisk. Parterna har nu enast om att föreslå att åter kraftigt höja pristilläggen för sötvattensfisk. De föreslås under regleringsåret 1981/82 utgå med 1:55 kr per kg för gädda, gös och sik samt 1:10 kr per kg för abborre, lake och siklöja.

7.6. Särskilda stödåtgärder

7.6.1. Råräka

För råräka utgår f n särskilt pristillägg med 0:69 kr per kg. Inom ramen för den ordinarie prisregleringen utgår vidare prisstöd med 0:75 kr per kg, d v s sammanlagt 1:44 kr per kg. Parterna har enats om att föreslå att pristillägg för råräka skall utgå med sammanlagt 1:50 kr per kg under 1981/82.

7.6.2. Makrill

Fisket efter makrill är av olika skäl speciellt. Under framför allt våren förekommer ett relativt stort fiske efter garnmakrill medan vanligtvis stora fångster s k ringnotsmakrill landas under hösten. Omfattningen av de senare är helt beroende av vilka fångstkvoter Sverige kan erhålla i andra länders ekonomiska zoner. Med hänsyn till makrillfiskets speciella natur har parterna enats om att t v låta makrill ligga utanför normprissystemet. Det innebär således att minimi- och garantiprissystemet föreslås bibehållas för detta fiskslag. Även det särskilda pristillägget bibehålls och föreslås uppräknat till 0:50 kr per kg. Även de speciella regler som regleringsföreningen tillämpar för ringnotsmakrillen behålls t v. Parterna har vidare varit eniga om att under 1981 utreda frågan om möjligheterna att inkludera den s k garnmakrillen i normprissystemet.

7.6.3 Storbäckelånga

Även fisket efter storbackelånga har ansetts vara av sådan karaktär att det svårigen kunnat inpassas i normprissystemet. Systemet med fasta pristillägg för långa föreslås därför gälla även i fortsättningen. Parterna har enats om en uppräkning av nu utgående pristillägg till 1:39 kr per kg (långa med huvud) och 1:63 kr per kg (långa utan huvud). Kostnaden för dessa pristillägg har beräknats till 0,3 mkr. Emellertid är det för dagen osäkert om det kommer att bli något svenskt långafiske under förestående säsong. Långafisket sker i EG:s fiskevatten och något definitivt avtal med EG för 1981 har ännu inte träffats. Det ovan angivna beloppet, 0,3 mkr, har således preliminärt använts för att höja normpriserna för de s k övriggrupperna. Parterna är eniga om att om svenskt långafiske kommer till stånd skall de överenskomna normpriserna för övriggrupperna minskas med belopp i öre per kg motsvarande 0,3 mkr i pristillägg.

7.6.4. Tillfälliga stödåtgärder

Övergången till ett nytt prisregleringssystem kan medföra att tillfälliga stödåtgärder måste sättas in för att klara ej förutsebara problem. Sådana åtgärder bör få genomföras av Svensk fisk efter bemyndigande av jordbruksnämnden. Något särskilt belopp har dock inte reserverats för detta ändamål.

7.7 Kostnader för regleringen

7.7.1. Kostnader för den löpande regleringen

Mot bakgrund av den gjorda marknadsbedömningen och föreslagna normpriser samt normkvantitet för sill kan kostnaderna för pristilläggen under regleringsåret 1981/82 beräknas uppgå till mellan 41,5 och 59,5 milj kr (50,5 ± 9 milj kr)¹⁾. För täckande av kostnaderna för det förslag till överskottspriser som redovisas i punkt 7.4 beräknas åtgå 6 milj kr. Av de föreslagna formerna för låginkomststöd har kostnaderna för det regionala fraktbidraget på ostkusten beräknats till 1,2 milj kr och pristilläggen på sötvattensfisk till 1,5 milj kr. Kostnaden för de ovan föreslagna särskilda stödåtgärderna har beräknats till sammanlagt 1,7 milj kr under förutsättning att något fiske efter storbackelånge inte blir aktuellt. Skulle ett sådant fiske trots allt komma till stånd torde 0,3 mkr från det ovan angivna beloppet för pristillägg få överföras till särskilda stödåtgärder med motsvarande minskning av det totala pristillägget.

Den sammanlagda kostnaden för den löpande prisregleringen beräknas således komma att uppgå till ca 61 ± 9 milj kr.

7.7.2. Utsättning av ål och lax

Enligt förhandlingsuppdraget bör nämnden avge förslag även till disposition av medel ur prisregleringskassan för fisk för att bestrida kostnader för utsättning av laxfisk och ål. Parterna har nu enats om att föreslå att ett anslag av 2,5 milj kr ur prisregleringskassan för fisk utgår för finansiering av ovannämnda kostnader under budgetåret 1981/82.

7.7.3. Jordbruksnämndens uppbörds-kostnader

Jordbruksnämndens kostnad för uppbörd och kontroll av avgifter beräknas uppgå till ca 0,6 milj kr för det kommande regleringsåret. Dessa kostnader täcks med medel ur prisregleringskassan.

7.7.4. Svensk Fisks kostnader

Parterna har enats om att föreslå att kostnaderna för Svensk Fisks administration etc får täckas genom de ränteintäkter som uppkommer hos föreningen eller konjunkturutjämningsfonden. I den mån dessa medel inte räcker till bör erforderligt medelsbehov få täckas genom uttag ur fonden.

1) Med hänsyn till svårigheten att göra en marknadsbedömning för hela 1981/82 har nämnden valt att för de fiskslag som ingår i systemet ange ett övre och ett lägre pris mellan vilka marknadspriset sannolikt kommer att ligga. Kostnaden för pristilläggen beräknas således bli 59,5 milj kr om marknadspriserna hamnar vid det lägre priset i nämndens marknadsbedömning och 41,5 milj kr vid det högre priset.

De sammanlagda kostnaderna för regleringen under 1981/82 exkl Svensk Fisks administrationskostnader beräknas således komma att uppgå till ca 64 milj kr ± 9 milj kr.

7.8. Finansiering

Med nuvarande storlek av prisregleringsavgiften på fisk, d v s 6 % av förstahandsvärdet eller motsvarande belopp i öre per kg resp importvärdet beräknas inkomsterna i prisregleringskassan under kommande regleringsår uppgå till ca 50 milj kr. Därtill kommer räntor på medel innestående i kassan med ca 5 milj kr, d v s sammanlagt ca 55 milj kr.

Svensk Fisk föreslås för den löpande prisregleringsverksamheten för 1981/82 tillföras 60,9 milj kr ur prisregleringskassan. Vidare har föreningen i enlighet med gällande direktiv rätt att vid särskilda behov använda en fjärdedel av behållningen i konjunkturutmättningsfonden. Till den del de anvisade medlen inte behöver tas i anspråk överförs överskottet till fonden. Fondens behållning beräknas uppgå till ca 48 milj kr per den 1 juli 1981.

Kostnaderna för utsättning av ål och lax samt jordbruksnämndens uppbördsverksamhet föreslås liksom täckas med medel ur prisregleringskassan. Ur prisregleringskassan för fisk skulle således användas sammanlagt 64 milj kr. Det innebär att av kassans fonderade medel skulle användas ca 9 milj kr. Kassans behållning per den 1 juli 1981 har beräknats till ca 38,5 milj kr.

8. Kontrollstation

Den överenskommelse om normpriser m m som nu träffats för regleringsåret 1981/82 har måst grundas på ett antal ovissa faktorer eftersom systemet ännu inte prövats i praktiken. Vidare sträcker sig den kända kostnads- och marknadsutvecklingen som påverkat de överenskomna normpriserna endast fram till årsskiftet 1980/81 medan överenskommelsen omfattar tiden fram till den 30 juni 1982. Parterna har därför enats om en kontrollstation i slutet av 1981. Vid denna bör några principiella ändringar av uppgörelsens innebörd inte göras.

9. Bemyndiganden

Under hänvisning till vad som nu anförts anhåller nämnden att få handlägga prisregleringen på fisk under budgetåret 1981/82 i enlighet med vad tidigare föreslagits. Detta innebär således att normprissystemet skall börja tillämpas fr o m den 1 juli 1981. Nämnden anhåller vidare om att regeringen fastställer de av nämnden föreslagna normpriserna och normkvantiteterna.

Nämnden anhåller även om bemyndigande att på de grunder som ovan föreslagits besluta om att utbetala 60,9 milj kr till Svensk fisk för att bestrida kostnaderna för fiskprisregleringen under perioden 1 juli 1981 - 30 juni 1982. Nämnden förutsätter att Svensk fisk utöver tillförda medel och årets ränteinkomster därutöver liksom hittills vid oförutsedda behov får disponera högst en fjäroedel av behållningen i konjunkturutmättningsfonden även för den löpande prisregleringsverksamheten i normprissystemet. Vidare bör gälla de allmänna riktlinjerna rörande den praktiska tillämpningen av normprissystemet som beslutades av riksdagen 1980. Nämnden bör bemyndigas medge att prisstöd får utgå förutom genom normprisregleringen (pristillägg och överskottspriser) även genom fasta pristillägg på vissa fiskslag - sötvattensfisk, råräka, s k storbackelånga och makrill - samt regionalt fraktstöd. Nämnden bör även få meddela närmare bestämmelser om pristilläggen och hur utbetalning av pristilläggen skall ske. Nämnden anhåller vidare om bemyndigande att under budgetåret 1981/82 ta ut prisregleringsavgift på fisk enligt samma grunder som gäller under första halvåret 1981.

Jordbruksnämnden föreslår att regleringen av importen och exporten under budgetåret 1981/82 får ske i huvudsak på samma sätt som under innevarande budgetår.

Nämnden föreslår vidare att i likhet med vad som tidigare fastställts högst en milj kr av de fettvaruavgifter som tas ut vid härdning av sillolja av inhemskt ursprung med avdrag för vad som kan beräknas återbetalas vid export skall överföras till prisregleringsakssan för fisk.

10. Framställning från Sveriges fiskares riksförbund (SFR) ang räntan på fiskerilån

Som inledningsvis nämnts har den skrivelse som SFR avgett till jordbruksdepartementet den 17 mars 1981 angående räntan på fiskerilånen i samband med den senaste tvåprocentiga höjningen av diskontot överlämnats till jordbruksnämnden att tas upp under förhandlingarna om prisregleringen på fisk. Från fiskets förhandlingsdelegation har under överläggningarna i anledning härav anförts att man svårigen kunde se att denna fråga kunde lösas i prisregleringsammanhang. Delegationen har upplyst om att den avser i stället att ånyo ta upp denna fråga vid direkta kontakter med jordbruksdepartementet. Mot bakgrund härav har nämnden ej funnit anledning att i förevarande sammanhang ta upp frågan.

Detta ärende har, på föredragning av avdelningsdirektören Holmberg, avgjort av generaldirektören och ledamöterna Brangmo, Eriksson, Hillbom, Kristiansson Lindfors och Tiberg. Därvid har även avdelningschefen Wenker närvarit.

Ingvar Lindström

Lars Holmberg

Bilaga 1Fiskarnas inkomster och jämförelser med andra grupper

Vid de nu avslutade överläggningarna har för bedömning av fiskarnas inkomster använts i huvudsak taxeringsstatistik sammanställd av statistiska centralbyrån. Av nedanstående sammanställning framgår utvecklingen av samtliga taxerade nettoinkomster för trålfiskare på resp kuststräcka för åren 1976-1979. En allmän svaghet med taxeringsstatistiken är att även fiskare som inte kan betraktas som heltidsfiskare kan ingå i materialet.

	År	Ostkusten	Sydskusten	Västskusten		
				Sill	Räka	Övriga
	1976	34 000	46 600	47 900	44 500	38 100
inkl egenavg	1976	39 200	55 200	56 200	51 900	44 600
	1977	34 600	57 600	65 300	46 600	52 700
inkl egenavg	1977	44 200	69 400	79 000	55 600	62 700
	1978	46 700	80 900	73 100	51 400	57 000
inkl egenavg	1978	56 500	98 200	91 000	62 800	69 500
	1979 ¹⁾	48 900	79 100	73 300	64 000	61 200
inkl egenavg	1979 ¹⁾	58 500	95 200	86 800	77 000	72 900

1) Beloppen inkluderar avsättning till allmän investeringsreserv.

Av diagram 1-3 framgår inkomstutvecklingen för de olika fiskarekategorierna för tiden 1970-1979.

För jämförelse mellan fiskares inkomster och andra gruppers inkomster har tagits fram material som belyser dels genomsnittlig inkomst för industriarbetare dels genomsnittlig inkomst för vissa jordbrukarekategorier. För fiskare föreligger endast uppgifter över individinkomsten varför jämförelse med andra gruppers familjekomster inte kan göras. För jordbrukare är individinkomst ett mycket osäkert inkomstmått. Makarna bidrar oftast gemensamt till jordbrukets inkomster och tidigare har möjligheten att dela upp inkomsten mellan makarna varit begränsad, medan möjligheten till en tämligen fri uppdelning nu föreligger. För industriarbetare finns uppgifter för såväl mannen som familjen. Att jämföra löntagares taxerade inkomster med egna företagares är alltid vanskligt med hänsyn bl a till olika skatteregler. I nedanstående tabeller anges inkomsten för industriarbetare och jordbrukare avseende åren 1976-1979. I diagram 4-6 redovisas motsvarande inkomster för perioden 1970-1979.

Beräkningar av sammanräknad inkomst för industriarbetare

År	Mannen	Familjen
1976	51 200	71 900
1977	55 300	78 000
1978	58 900	84 100
1979	65 500	94 200
1980 prel	70 700	101 700

Sammanräknad inkomst för jordbrukare i slättbygdsområdet

	<u>Per företag</u>					
	20-30 ha		30-50 ha		50-100 ha	
	Inkl egen- avgifter	Inkl egen- avgifter och sär- skilt inv. avdrag	Inkl egen- avgifter	Inkl egen- avgifter och sär- skilt inv. avdrag	Inkl egen- avgifter	Inkl egen- avgifter och sär- skilt inv. avdrag
1976	55 600	58 500	65 700	71 300	74 400	84 300
1977	62 400	66 000	69 500	76 600	82 800	94 600
1978	66 000	68 600	78 000	82 800	95 900	103 800
1979	72 900	75 300	79 300	83 000	92 500	98 700

Per företag, exkl egenavgifter

	20-30 ha	30-50 ha	50-100 ha
1976	50 300	58 000	65 500
1977	56 500	61 700	72 700
1978	59 700	68 300	84 500
1979	66 500	70 100	81 000

Per brukare, inkl make/maka exkl egenavgifter

	20-30 ha	30-50 ha	50-100 ha
1977	51 000	56 100	63 200
1978	54 100	60 300	70 000
1979	60 400	62 500	69 400

Per brukare exkl make/maka exkl egenavgifter

	20-30 ha	30-50 ha	50-100 ha
1977	38 200	39 600	45 000
1978	39 800	42 300	48 600
1979	43 300	42 700	47 500

Inkomstbegreppet skiljer sig något mellan här redovisat siffermaterial för fiskarens inkomster och inkomster för industriarbetare och jordbrukare. För fiskarna har exempelvis till skillnad från industriarbetare underskottsavdrag för fastighet beaktats. Nämnda skillnader har dock bedömts i praktiken vara relativt små varför jämförbarheten bara på grund av detta inte störs i någon högre grad.

Diagram 1. Samtliga taxerade nettotinkomster för trålfiskare på syd-resp. ostkusten.

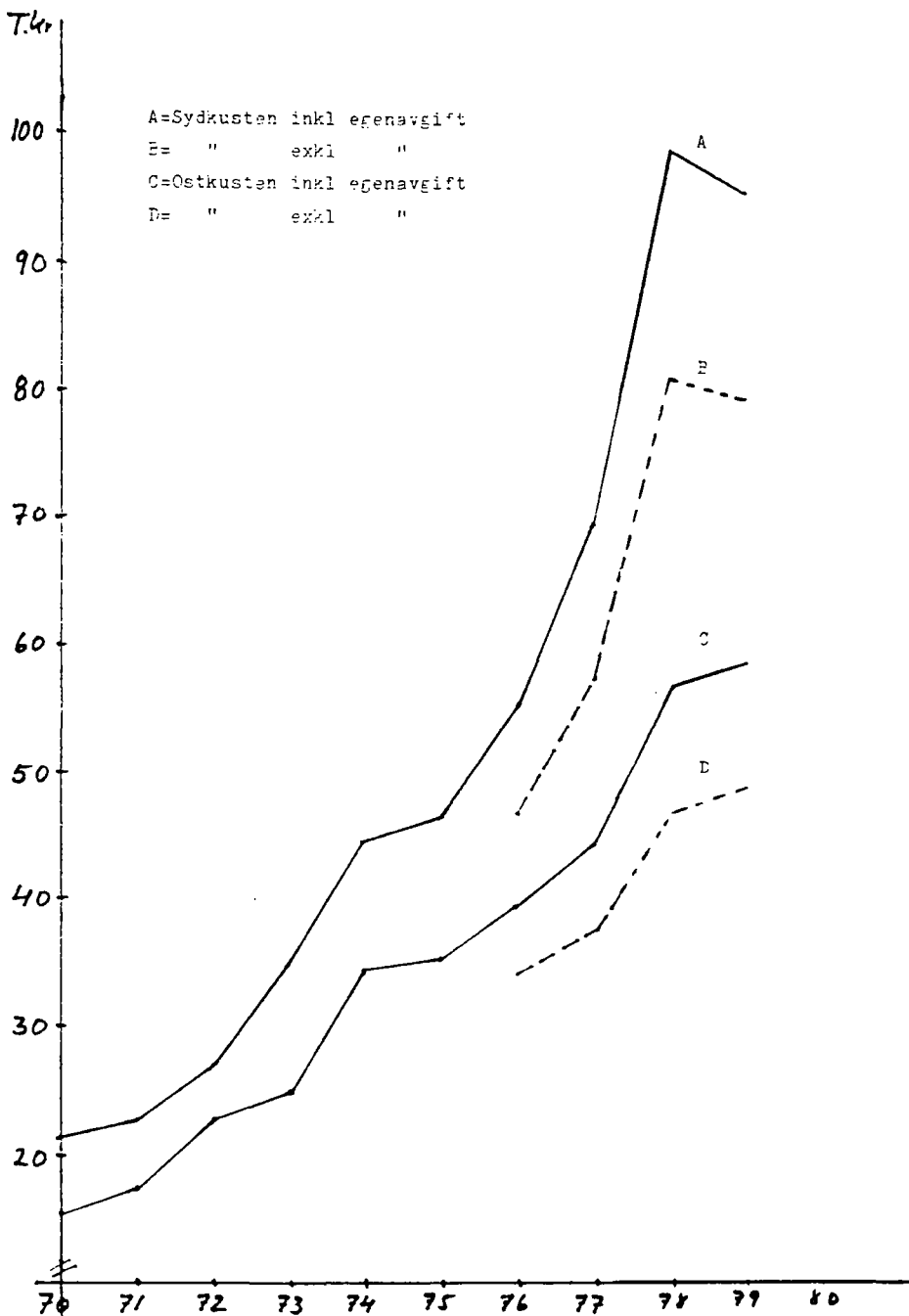

Diagram 2. Samtliga taxerade inkomster för trålfiskare på västkusten.

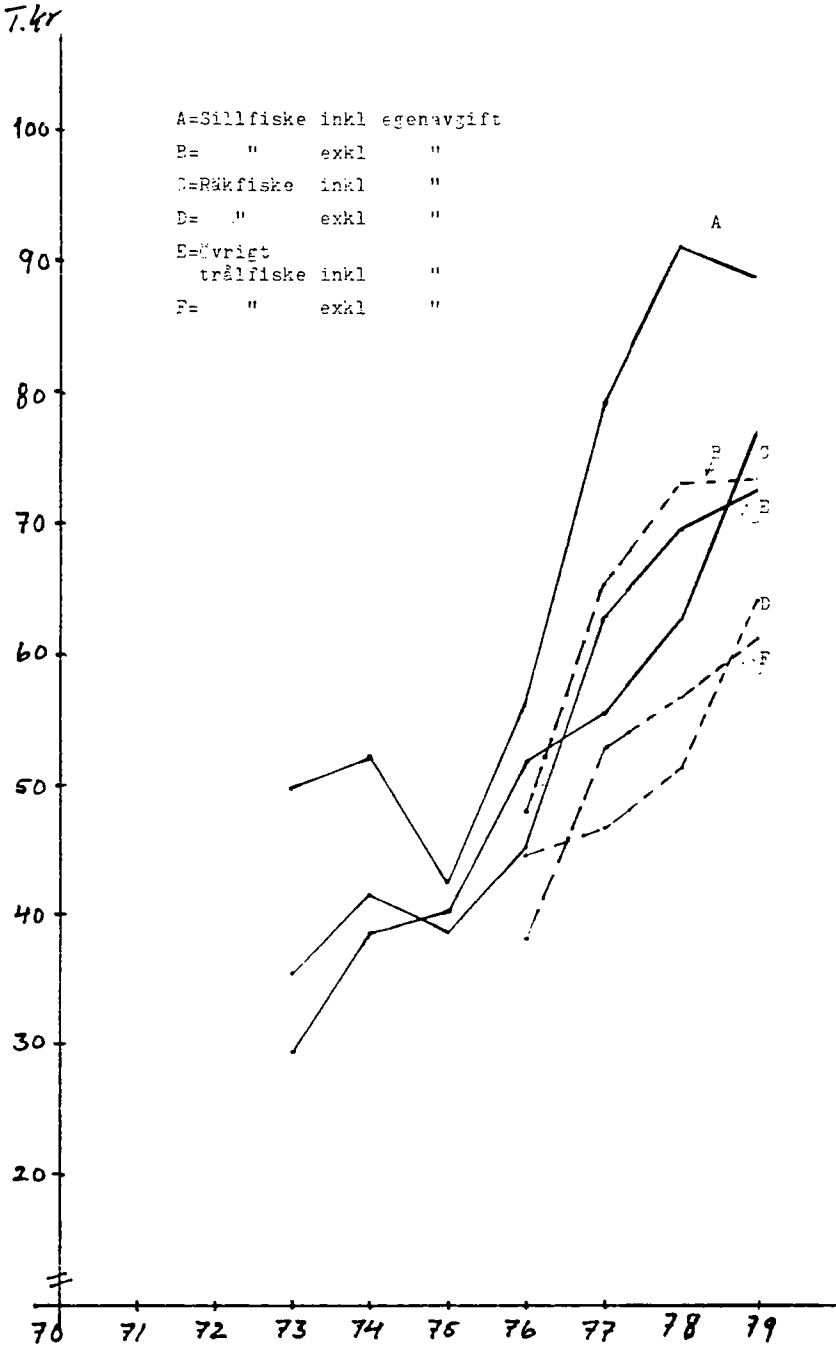

Diagram 3. Inkomst för industriarbetare. Framskrivning från FoB=70 resp. FoB=75. "Sammanräknad inkomst"

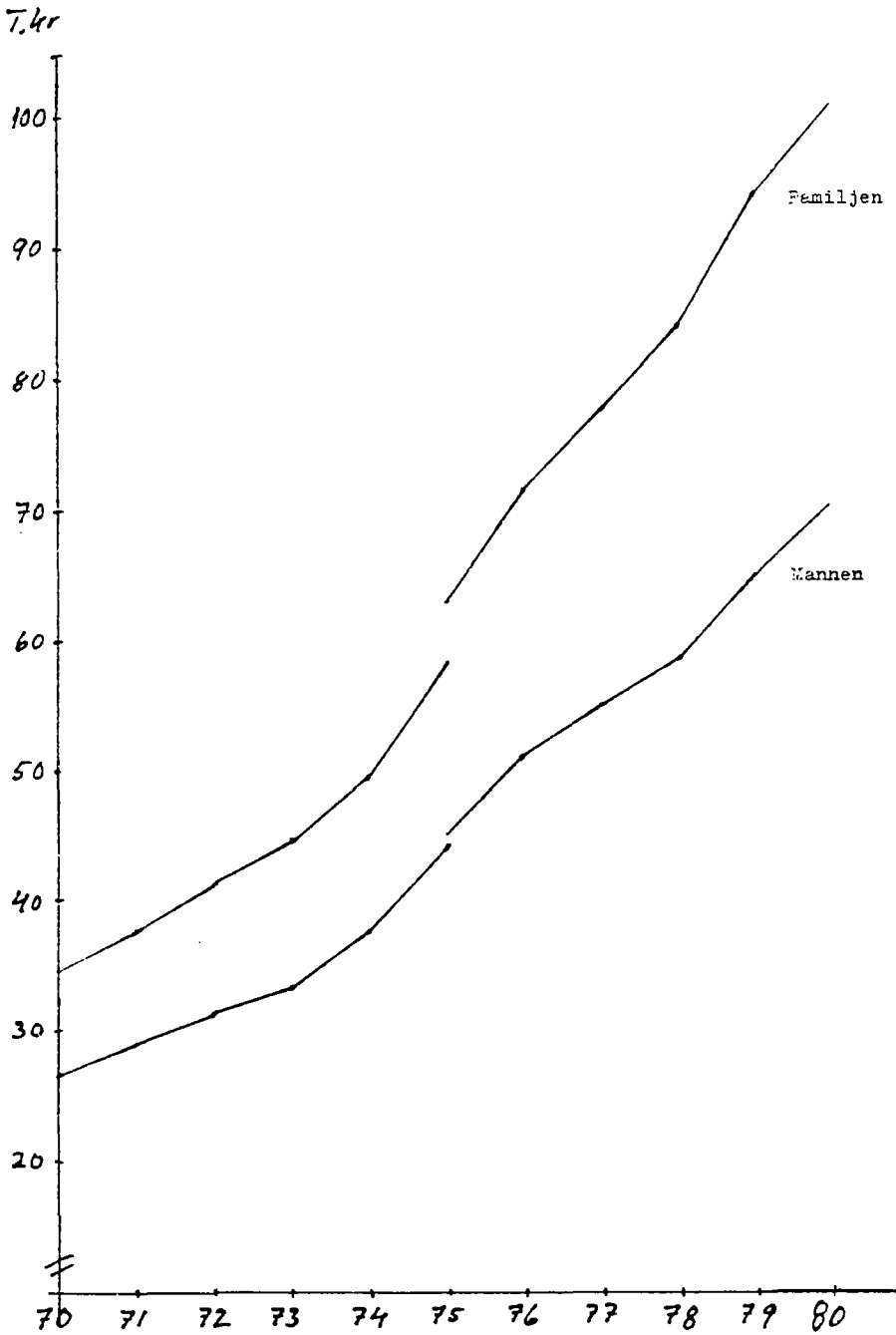

Diagram 4. Inkomst för jordbrukare enligt deklarationsundersökningar.
 "Sammanräknad inkomst", 20-30 ha åkerareal.

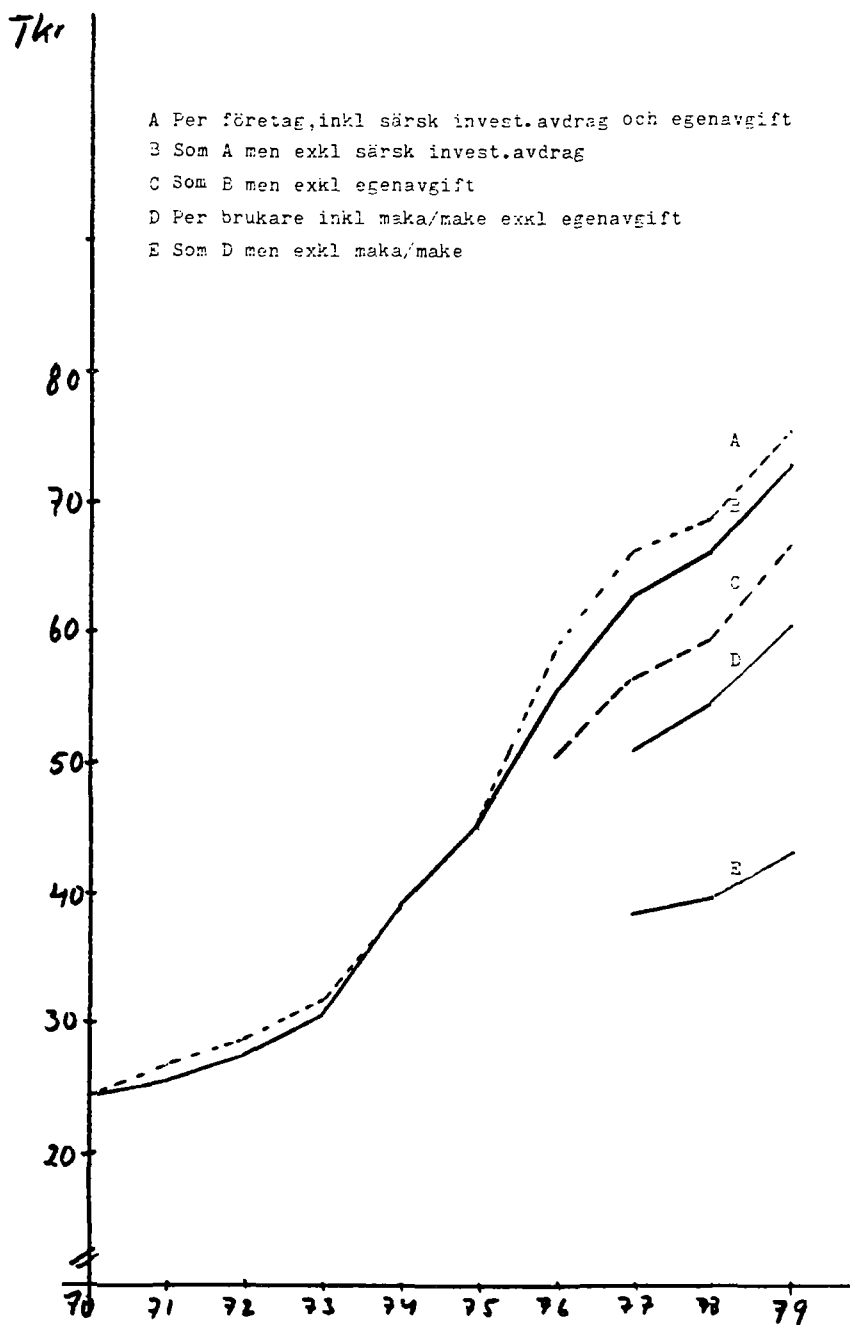

Diagram 5. Inkomst för jordbrukare enligt dekl.undersökningar.
 "Sammanräknad inkomst", 30-50 ha åkerareal.

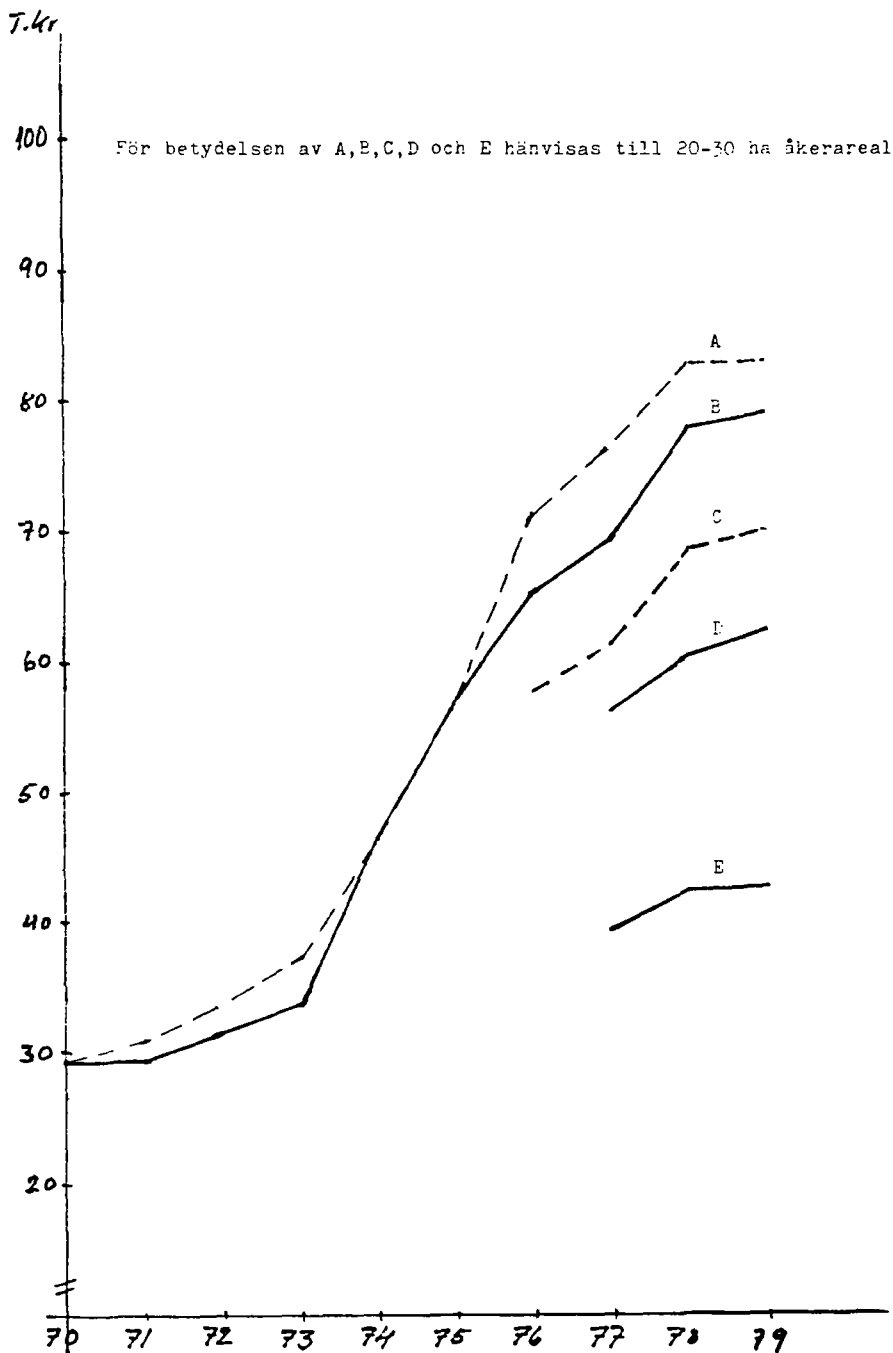
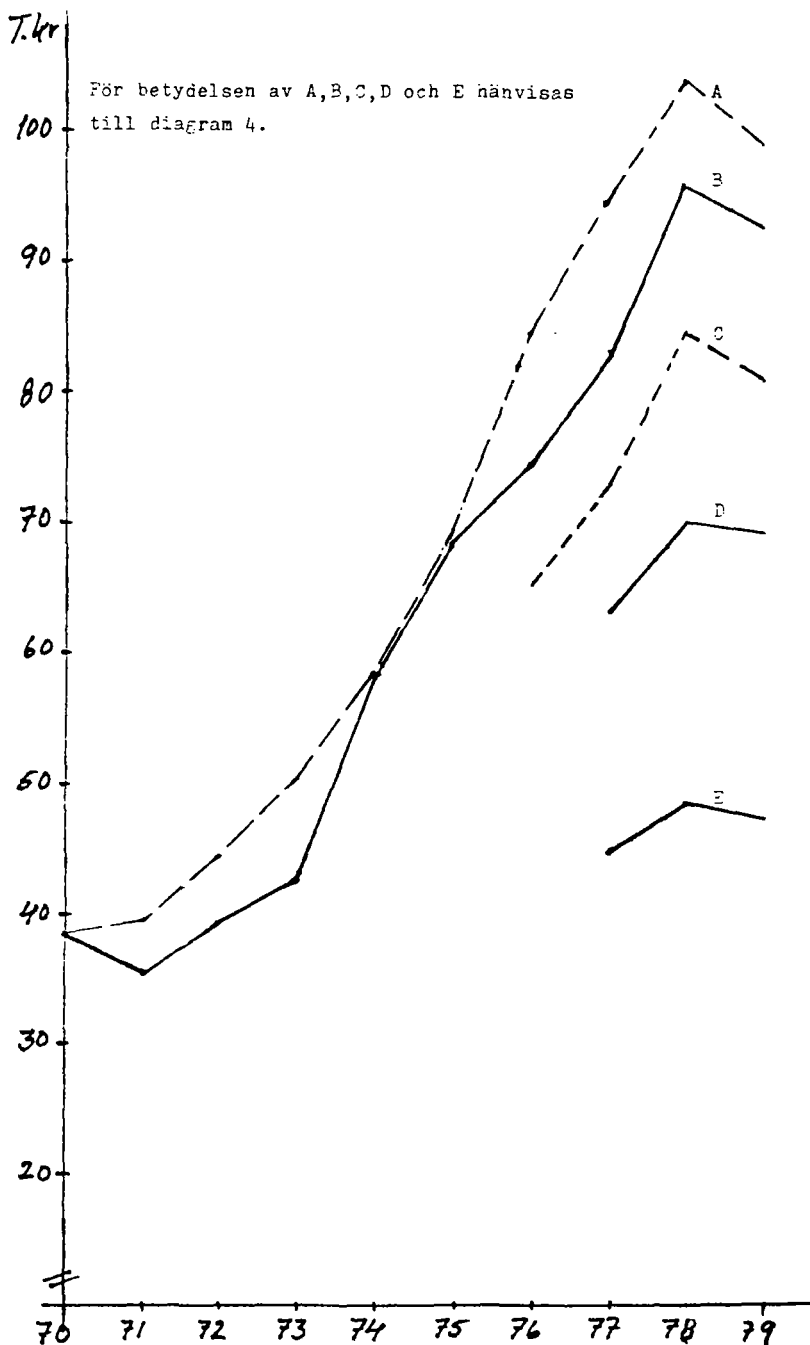

Diagram 6. Inkomst för jordbrukare enligt deklarationsundersökningar.
 "Sammanräknad inkomst", 50-100 ha åkerareal.

Bilaga 2

Prisbetingad kostnadsutveckling inom fisket

I samband med prisöverläggningarna har inom jordbruksnämnden konstruerats ett produktionsmedelsprisindex för fiskerinäringen. Fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen är i stort sett ense om metoden för att mäta kostnadsutvecklingen inom fisket.

Uppgifter om prisförändringar för fiskets produktionsmedel inhämtas dels från företag som handlar med de aktuella varorna dels genom officiell prisstatistik från i första hand SCB. Arbetet pågår med att dels utvidga källmaterialet dels förbättra indexernas kvalitet.

De i index använda vikterna för olika produktionsmedel har tagits från typkalkyler för olika fartygsgrupper (fiskeinriktning, kuststräcka). Typkalkylerna bygger på en av jordbruksnämnden och Sveriges fiskares riksförbund genomförd lönsamhetsundersökning för fiskelag. De största viktandelarna har kostnadsslagen undertåll av fartyg och drivmedel (ca 30 % vardera). Av ett fiskefartygs totala intäkt åtgår ca 50 % för att täcka kostnaderna och återstående ca 50 % för inkomster och avskrivning.

Produktionsmedelsprisutveckling, procent

<u>Kostnadslag</u>	dec 1979 -juni 1980	juni 1980 -dec 1980
Driv- och smörjmedel	+19,5	+6,4
Is	+16,6	±0,0
Emballage	+9,6	+5,6
Hamnavgifter	±0,0	±0,0
Övr lossningskostnader	+6,3	+4,7
Övr driftskostnader	+6,3	+4,7
Redskap, sillfiske	+6,6	+2,2
Redskap, fiskfiske	+3,0	+6,4
Underhåll m m	+7,1	+2,9
Försäkring	±0,0	±0,0
Pänta för lånat kapital	-5,4	±0,0

Fyfartyg

Silltrålare, västkusten	+10,6	+3,9
Fisktrålare, "	+10,3	+4,4
Räktrålare	+10,7	+4,8
Komb. trålare, sydkusten	+11,1	+4,4
Strömningstrålare	+10,6	+3,9

Bilaga 3

<u>Fiskslag/ normprisgrupp</u>	<u>Normpris (kr/kg)</u>	<u>Avräkningspris inkl pristillägg mars 1981 (kr/ko)</u>
Sill/strömning, stor	2:70	2:35
Sill/strömning, liten	1:95	1:62
Torsk	3:51	3:06
Kokräka	27:00	-
Övriggrupp I ¹⁾	4:65	-
Övriggrupp II ²⁾	5:75	-
Övriggrupp III ³⁾	11:55	-
Övriggrupp IV ⁴⁾	2:35	-

1) I övriggrupp I ingår gråsej, vitling, sandskädda och nigghaj

2) I övriggrupp II ingår kolja, rödspotta, havskatt och lyrtorsk

3) I övriggrupp III ingår kummel, rödtunga och bergtunga

4) I övriggrupp IV ingår lubb, skrubba och hornrädd

